EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 24. 3. 2022
COM(2022) 128 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, HOSPODÁRSKEMU A FINANČNÉMU VÝBORU A VÝBORU PRE ZAMESTNANOSŤ

Správa o európskom nástroji dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (nástroji SURE) v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 podľa článku 14 nariadenia Rady (EÚ) 2020/672

Nástroj SURE po 18 mesiacoch: tretia polročná správa

ZHRNUTIE

Táto správa je treťou polročnou správou o európskom nástroji dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (nástroji SURE). Potvrdzujú sa v nej zistenia načrtnuté v predchádzajúcich správach a predstavujú sa doterajšie operácie a využívanie nástroja a skúmajú sa jeho sociálno-ekonomické vplyvy. SURE je krízovým nástrojom s objemom 100 miliárd EUR, ktorý vytvorila Európska únia (EÚ) s cieľom pomôcť členským štátom ochrániť pracovné miesta a príjmy pracovníkov v kontexte pandémie COVID-19. Nástroj SURE je aj silným vyjadrením solidarity v členských štátoch v celej EÚ: všetky členské štáty súhlasili, že poskytnú EÚ dvojstrannú záruku, aby si Únia mohla na financovanie úverov z nástroja SURE požičiavať na trhoch za veľmi priaznivých podmienok.

Nový nástroj, ktorý bol urýchlene zavedený s cieľom reagovať na sociálno-ekonomický vplyv pandémie

Vykonávanie nástroja bolo rýchle a bezproblémové a 19 členským štátom bola vyplatená takmer celá finančná pomoc poskytnutá v rámci nástroja SURE vo výške 94 miliárd EUR. V rámci počiatočnej reakcie EÚ na pandémiu Komisia 2. apríla 2020 navrhla nariadenie o nástroji SURE a Rada ho prijala 19. mája 2020. Finančné krytie vo výške 100 miliárd EUR sa sprístupnilo 22. septembra 2020 po tom, čo všetky členské štáty podpísali dohody o zárukách. Komisia urýchľovala vykonávanie nástroja, pričom úzko spolupracovala s členskými štátmi. Väčšina poskytnutej finančnej pomoci sa vyplatila už v priebehu siedmich mesiacov od októbra 2020 do mája 2021.

EÚ prvýkrát emitovala sociálnoinvestičné dlhopisy na financovanie finančnej pomoci v rámci nástroja SURE členským štátom. Okrem požiadaviek nariadenia o nástroji SURE sa touto správou plní aj príslušná povinnosť podávania správ podľa rámca pre sociálnoinvestičné dlhopisy EU SURE a opätovne sa potvrdzuje, že výdavky v rámci nástroja SURE boli dostatočne zosúladené s cieľmi udržateľného rozvoja OSN.

Pokračujúce využívanie nástroja SURE prijímajúcimi členskými štátmi

V správe sa potvrdzuje predchádzajúci odhad, že z nástroja SURE sa v roku 2020 podporilo približne 31 miliónov ľudí a 2,5 milióna firiem. To predstavuje takmer 30 % celkovej zamestnanosti a jednu štvrtinu všetkých firiem v prijímajúcich členských štátoch. Hlavnými prijímateľmi podpory z nástroja SURE boli malé podniky. Najviac podporovanými odvetviami boli veľkoobchodný a maloobchodný predaj, ubytovacie a stravovacie služby a výroba, zatiaľ čo mnohé členské štáty podporovali aj ďalšie odvetvia cielenými opatreniami.

Z nástroja SURE sa naďalej chránila zamestnanosť počas nerovnomernej obnovy v roku 2021, pričom sa podporili približne tri milióny ľudí a viac ako 400 000 firiem. Verejné výdavky na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE naďalej vo veľkej miere odrážali epidemiologickú situáciu. Celkové verejné výdavky v rámci nástroja SURE v roku 2021 boli nakoniec o 3 miliardy EUR vyššie, než sa očakávalo v čase predloženia predchádzajúcej správy

v júni 2021, čo bolo odrazom ďalších vĺn pandémie. Hoci využívanie režimov skráteného pracovného času od svojho vrcholu v roku 2020 pokleslo, v roku 2021 bolo naďalej značné.

V januári 2022 bola jednému členskému štátu udelená dodatočná finančná pomoc, zatiaľ čo iný členský štát požiadal o zmenu príslušného vykonávacieho rozhodnutia Rady, aby sa zahrnuli dodatočné opatrenia. Maďarsko dostalo dodatočnú podporu vo výške 147 miliónov EUR na rozšírenie existujúcich opatrení a financovanie jedného nového opatrenia. Pôvodné vykonávacie rozhodnutie Rady Portugalska sa zmenilo tak, aby zahŕňalo tri ďalšie opatrenia umožňujúce Portugalsku vyčerpať celú sumu finančnej pomoci udelenej už v septembri 2020.

Takmer všetky plánované verejné výdavky v rámci nástroja SURE sa už vynaložili. V súčasnosti sa očakáva, že celkové verejné výdavky na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE dosiahnu výšku 118 miliárd EUR. Táto suma výrazne presahuje celkovú poskytnutú finančnú pomoc (94 miliárd EUR), keďže niekoľko členských štátoch vynaložilo alebo plánuje vynaložiť na oprávnené opatrenia viac než vyžiadanú finančnú pomoc. To je dôkazom dôležitosti opatrení podporovaných v rámci nástroja SURE z pohľadu členských štátov. Viac než polovica celkových verejných výdavkov na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE sa vynakladá na režimy skráteného pracovného času. Opäť sa potvrdila doplnková povaha výdavkov súvisiacich so zdravím, ktoré predstavujú len 5 % celkových výdavkov.

Čerpanie finančnej pomoci z nástroja SURE je na vysokej úrovni v prevažnej väčšine členských štátov. Len v jednom členskom štáte je na veľmi nízkej úrovni a v ďalšom členskom štáte sa dôkladne monitoruje. Rozsiahla medzera v čerpaní v Rumunsku predstavujúca tri štvrtiny sumy, ktorú poskytla Rada, zistená v prvej a druhej správe zostáva prevažne nezmenená. V Poľsku sa vyskytla mierna medzera v čerpaní v dôsledku vynaloženia nižších výdavkov na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE, než sa očakávalo, zatiaľ čo v rámci vnútroštátneho vykazovania použitého v druhej správe sa nezistila žiadna medzera. Celkové náklady v Poľsku nedosahujú sumu, ktorú Rada poskytla v rámci nástroja SURE, a zároveň stále presahujú už vyplatenú sumu. Riziko v oblasti čerpania zistené v Portugalsku a na Cypre v druhej správe už nehrozí.

Aktualizované posúdenie vplyvu nástroja SURE

V tejto správe sa potvrdzuje odhad z predchádzajúcej správy, podľa ktorého sa pomocou politických podporných opatrení vrátane nástroja SURE v roku 2020 zaistila účinná ochrana 1,5 milióna ľudí pred nezamestnanosťou. Nárast nezamestnanosti bol v prijímajúcich členských štátoch v roku 2020 mierny, a to napriek veľkému poklesu hospodárskeho výstupu, a oveľa nižší, než sa predpokladalo. Dosiahlo sa to udržaním zamestnancov v podnikoch a zachovaním činnosti samostatne zárobkovo činných osôb. Ďalším faktorom bolo, že nástroj SURE takisto prispel k zlepšeniu všeobecnej dôvery v celej EÚ, čo sa potvrdilo v nedávnom prieskume Eurobarometra, v ktorom občania EÚ nástroju SURE vyjadrili rozsiahlu podporu. Ako sa uvádzalo v druhej polročnej správe, takisto sa odhaduje, že členské štáty vďaka prijatiu finančnej pomoci z nástroja SURE celkovo ušetrili na úrokových platbách 8,2 miliardy EUR.

Očakáva sa, že ochrana zamestnanosti v prvých dvoch rokoch pandémie podporila rýchlejšiu obnovu ako po predchádzajúcich krízach. Predpokladá sa, že v roku 2022 obnova viac než vykompenzuje pokles HDP, ku ktorému došlo počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19, čo výrazne prekonalo tempo obnovy zaznamenaná po globálnej finančnej kríze a kríze v eurozóne, keď HDP zostalo výrazne pod svojou úrovňou pred krízami dva roky po ich vypuknutí. Nástroj SURE k tomu prispel systémami financovania, ktoré umožnili podnikom udržať si zamestnancov a zručnosti a samostatne zárobkovo činným osobám pripraviť sa na pokračovanie v činnosti.

Pretrvávanie výnimočných udalostí odôvodňujúcich uplatňovanie nástroja SURE

Neistota spojená s hospodárskym výhľadom je naďalej veľká vzhľadom na nepredvídateľnú povahu pandémie, proti ktorej bol nástroj SURE vytvorený, a na vyvíjajúcu sa geopolitickú situáciu na Ukrajine. Väčšina členských štátov EÚ v zime a počas vlny omikron predišla opätovnému zavedeniu rozsiahlych prísnych opatrení proti šíreniu, hoci niektoré odvetvia boli naďalej mimoriadne zasiahnuté obmedzeniami. Neistota spojená s vírusom a potenciálnymi novými variantmi je naďalej zvýšená. Dynamika rastu, ktorá sa dosiahla v roku 2021, koncom roka spomalila a v dôsledku invázie na Ukrajinu sa zvýšila hospodárska neistota.

Politické opatrenia na zmiernenie vplyvu pandémie boli čoraz viac zamerané na umožnenie obnovy a boli podporované z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Keďže nástroj SURE sa zachováva do 31. decembra 2022 a k dnešnému dňu je k dispozícii ešte 5,6 miliardy EUR, finančná pomoc z nástroja sa môže naďalej poskytovať na riešenie vážnych hospodárskych narušení spôsobených pandémiou COVID-19.

Informácie o vnútroštátnych systémoch auditu a kontroly

Táto správa obsahuje preskúmanie vnútroštátnych systémov kontroly a auditu predložené v správach členských štátov podľa nariadenia o nástroji SURE s cieľom predchádzať zneužívaniu finančnej pomoci z nástroja SURE. Členské štáty by nezávisle od systémov kontroly Komisie mali zabezpečiť riadne využívanie finančných prostriedkov na vnútroštátnej úrovni, predchádzať nezrovnalostiam a podvodom a získať späť zneužité finančné prostriedky v súlade s nariadením o nástroji SURE a dvojstrannými zmluvami o úvere. Aby sa zabezpečilo, že členské štáty majú zavedené systémy potrebné na dodržanie tejto povinnosti, Komisia požiadala členské štáty, aby poskytovali informácie o vnútroštátnych systémoch auditu a kontroly relevantných pre nástroj SURE. Táto správa obsahuje zhrnutie informácií predložených všetkými prijímajúcimi členskými štátmi.

Inštitucionálna štruktúra vnútroštátnych systémov auditu a kontroly sa v jednotlivých členských štátoch značne líši. Takmer vo všetkých členských štátoch boli inštitúcie vykonávajúce kontrolu a audit opatrení podporovaných z nástroja SURE zavedené už pred pandémiou COVID-19. V jednom členskom štáte sa zaviedli nové inštitúcie osobitne pre opatrenia podporované z nástroja SURE. V ďalšom členskom štáte sa okrem existujúcich systémov auditu a kontroly zaviedli nové systémy len pre jedno konkrétne opatrenie.

Všetky prijímajúce členské štáty vykonávajú kontrolu s cieľom predchádzať zneužívaniu finančnej pomoci z nástroja SURE. Vo všetkých členských štátoch okrem jedného sa počas kontrol a auditov zaznamenalo niekoľko prípadov nezrovnalostí alebo podvodov. Členské štáty uvádzajú podobné druhy nezrovnalostí alebo podvodov a všetky členské štáty svoju prácu dokumentujú. Trinásť členských štátov podalo žalobu s cieľom získať späť nevhodne použité finančné prostriedky. V niektorých členských štátoch boli finančné prostriedky získané späť bez podania žaloby.

ÚVOD

Táto správa je treťou polročnou správou o európskom nástroji dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (nástroji SURE). Nástroj SURE vytvorila Európska únia (EÚ) v máji 2020 s cieľom pomôcť členským štátom chrániť pracovné miesta a príjem pracovníkov počas pandémie COVID-19[1]. Žiadajúcim členským štátom sa z neho poskytuje finančná pomoc Únie v podobe úverov s priaznivými podmienkami. V rámci nástroja SURE je k dispozícii finančná pomoc až do výšky 100 miliárd EUR s cieľom pomôcť členským štátom pri financovaní režimov skráteného pracovného času alebo podobných opatrení zameraných na ochranu zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb a ako doplnková pomoc pri opatreniach súvisiacich so zdravím, najmä na pracovisku.

Polročná správa je právnou povinnosťou. Európska komisia (ďalej len „Komisia“) ju prijíma v súlade s článkom 14 nariadenia Rady (EÚ) 2020/672 (ďalej len „nariadenie o nástroji SURE“)[2] s cieľom splniť svoju povinnosť podať správu Európskemu parlamentu, Rade, Hospodárskemu a finančnému výboru a Výboru pre zamestnanosť[3]. Ďalšia správa sa má predložiť do konca septembra 2022. Dňom uzávierky informácií uvedených v tejto správe bol 7. február 2022 v prípade podávania správ členskými štátmi a 6. marec 2022 v prípade epidemiologických a hospodárskych údajov[4].

V tejto správe sa k januáru 2022 opätovne potvrdzujú pozitívne posúdenia nástroja SURE predložené v prvých dvoch polročných správach. Jej kľúčové zistenia možno zhrnúť takto:

- Odhaduje sa, že z nástroja SURE sa v roku 2020 poskytla podpora približne 31 miliónom osôb a 2,5 milióna podnikov.
- V roku 2021 sa v 13 členských štátoch z nástroja SURE podporili 3 milióny ľudí a viac ako 400 000 firiem.
- Odhaduje sa, že vďaka vnútroštátnym opatreniam na trhu práce podporeným z nástroja SURE sa v roku 2020 účinne podarilo predísť nezamestnanosti v prípade takmer 1,5 milióna ľudí.
- Devätnásť členských štátov požiadalo o finančnú pomoc v rámci nástroja SURE a táto pomoc im bola poskytnutá.

[1] Nástroj SURE nadväzuje na politické usmernenia Komisie na roky 2019 – 2024, v ktorých sa navrhol európsky systém zaistenia v nezamestnanosti na ochranu európskych občanov a zníženie tlaku na verejné financie počas vonkajších otrasov. Bol zriadený na základe návrhu Komisie z 2. apríla 2020 po tom, ako sa v Európe začal šíriť vírus spôsobujúci ochorenie COVID-19.

[2] Nariadenie Rady (EÚ) 2020/672 z 19. mája 2020 o zriadení európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 159, 20.5.2020, s. 1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0672&from=sk).

[3] Podľa článku 14 nariadenia Komisia podáva správu o využívaní finančnej pomoci vrátane zostatkových súm a príslušných splátkových kalendárov v rámci nástroja SURE, ako aj o pretrvávaní výnimočných udalostí, ktoré sú dôvodom na uplatňovanie nariadenia o nástroji SURE (pandémia COVID-19).

[4] Všetky vykazovacie tabuľky boli pôvodne predložené do 26. januára 2022 a audítorské dotazníky do 7. februára 2022 (okrem Lotyšska, ktoré predložilo dotazník 15. februára 2022). Okrem toho bolo po tomto dátume predložených niekoľko menších objasnení údajov.

- Siedmim z nich Rada udelila dodatočnú navýšenú podporu, pričom posledným štátom bolo Maďarsko v januári 2022.
- Pridelili sa finančné prostriedky vo výške viac ako 94 miliárd EUR a takmer 90 miliárd EUR sa vyplatilo.
- Viac ako polovicu finančnej pomoci z nástroja SURE členské štáty pridelili na podporu režimov skráteného pracovného času a viac ako 40 % na podporu podobných opatrení, vrátane takmer jednej tretiny celkovej pomoci na opatrenia pre samostatne zárobkovo činné osoby.
- 5 % sa pridelilo na opatrenia súvisiace so zdravím, ktoré podľa nariadenia o nástroji SURE predstavujú „doplnkovú pomoc“.
- Čerpanie finančnej pomoci z nástroja SURE je na vysokej úrovni v 17 z 19 členských štátov.
- Čerpanie je stále na veľmi nízkej úrovni v jednom členskom štáte a v ďalšom členskom štáte sa dôkladne monitoruje[5]. V dvoch ďalších členských štátoch identifikovaných v predchádzajúcej polročnej správe už čerpanie nie je problematické.
- Všetky prijímajúce členské štáty vykonávajú kontrolu s cieľom predchádzať zneužívaniu finančnej pomoci z nástroja SURE. Vo všetkých členských štátoch okrem jedného sa počas kontrol a auditov zaznamenali prípady nezrovnalostí alebo podvodov.
- Okrem prínosov v sociálnej oblasti a oblasti zamestnanosti sa odhaduje, že členské štáty ušetrili 8,2 miliardy EUR na úrokových platbách[6].
- Do konca roka 2022 je v rámci nástroja SURE ešte k dispozícii viac ako 5 miliárd EUR, ktoré by sa mohli použiť na ďalšie riešenie hospodárskych narušení spôsobených pandémiou COVID-19.
- Okrem týchto zistení z prieskumu Eurobarometra zverejneného v decembri 2021 vyplynulo, že 82 % Európanov považuje úvery z nástroja SURE za dobrý nápad.

V tejto správe sa aktualizujú informácie uvedené v prvých dvoch polročných správach o nástroji SURE a analýza sa v niektorých oblastiach rozširuje. Správa zahŕňa inštitucionálny vývoj odo dňa uzávierky druhej správy začiatkom septembra 2021 vrátane poskytnutia dodatočnej finančnej pomoci Maďarsku a zmeny vykonávacieho rozhodnutia Rady v prípade Portugalska tak, aby zahŕňalo dodatočné oprávnené opatrenia, pričom výška finančnej pomoci sa nezmenila. Aktualizuje sa analýza z predchádzajúcich správ, najmä v súvislosti s verejnými výdavkami členských štátov, na ktoré sa vzťahuje nástroj SURE, a to na základe polročných správ predložených členskými štátmi z januára 2022, a v súvislosti s odhadom vplyvu nástroja SURE, a to na základe najnovších makroekonomických údajov. Vychádza z analýzy krytia zamestnancov, samostatne zárobkovo činných osôb a firiem z nástroja SURE so zohľadnením vývoja v roku 2021. V súlade s nariadením o nástroji SURE a dvojstrannými zmluvami o úvere táto správa predovšetkým obsahuje preskúmanie vnútroštátnych systémov

[5] Čerpanie sa tu vymedzuje ako miera, do akej členský štát vynakladá finančné prostriedky poskytnuté Radou na oprávnené opatrenia. Rumunsko má veľmi nízku úroveň čerpania, zatiaľ čo úroveň Poľska sa dôkladne monitoruje.

[6] Tento údaj je rovnaký ako v druhej správe o nástroji SURE, keďže medzičasom neboli vyplatené žiadne ďalšie prostriedky.

kontroly a auditu zavedených v členských štátoch s cieľom predchádzať zneužívaniu finančnej pomoci z nástroja SURE.

V tejto správe sa skúma doterajšie využívanie nástroja SURE a analyzujú sa jeho sociálno-ekonomické vplyvy. Správa sa skladá zo šiestich oddielov. V oddiele I sa opisuje finančná pomoc poskytnutá členským štátom vrátane vyplatených a zostatkových súm a príslušných splátkových kalendárov. V oddiele II sú zhrnuté celkové verejné výdavky členských štátov na vnútroštátne opatrenia, ktoré boli podporené z nástroja SURE[7]. V oddiele III sa aktualizuje počiatočné posúdenie vplyvu nástroja SURE uvedené v predchádzajúcich správach. V oddiele IV sa skúmajú mimoriadne udalosti, ktoré odôvodňujú pokračovanie nástroja SURE. V oddiele V sa predkladajú informácie o vnútroštátnych systémoch kontroly a auditu. V oddiele VI sa napokon plní príslušná povinnosť podávania správ podľa oddielu 2.4 rámca pre sociálnoinvestičné dlhopisy EU SURE, ktorá je súčasťou tejto správy[8].

I. VYUŽÍVANIE FINANČNEJ POMOCI V RÁMCI NÁSTROJA SURE: POSKYTNUTÉ A VYPLATENÉ SUMY A INÉ FINANČNÉ ASPEKTY

1.1. Preskúmanie prijímajúcich členských štátov a poskytnutých súm

Jednému členskému štátu, ktorý už využíva nástroj SURE, bola v januári 2022 poskytnutá dodatočná finančná pomoc, a to Maďarsku. Maďarsko v decembri 2021 požiadalo o navýšenie podpory o 147 miliónov EUR po opätovnom vypuknutí pandémie začiatkom roka 2021, pričom Rada túto pomoc poskytla 25. januára 2022 na základe návrhu Komisie z 21. decembra 2021[9]. Celková udelená finančná pomoc z nástroja SURE tak dosahuje 94,4 miliardy EUR (pozri tabuľku 1).

Tabuľka 1: Prehľad podpory poskytnutej z nástroja SURE (v EUR)

Členský štát	*Celková poskytnutá suma**	*Z toho navýšenie*	*Vyplatená suma**	*Zostatková suma*
Belgicko	8 197 530 000	394 150 000	8 197 000 000	0
Bulharsko	511 000 000	0	511 000 000	0
Cyprus	603 770 000	124 700 000	603 000 000	0
Česko	2 000 000 000	0	2 000 000 000	0
Grécko	5 265 000 000	2 537 000 000	5 265 000 000	0
Španielsko	21 324 820 449	0	21 324 000 000	0
Chorvátsko	1 020 600 000	0	1 020 000 000	0
Taliansko	27 438 486 464	0	27 438 000 000	0
Litva	957 260 000	354 950 000	957 000 000	0
Lotyšsko	305 200 000	112 500 000	305 000 000	0

[7] Oddiely I a II sa vzťahujú na využívanie finančnej pomoci v rámci nástroja SURE podľa článku 14 ods. 1 nariadenia o nástroji SURE.

[8] https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/eu-borrower/eu-borrowing-activities/eu-sure-social-bond-framework_en.

[9] Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/98 z 25. januára 2022, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2020/1561, ktorým sa Maďarsku poskytuje dočasná podpora podľa nariadenia (EÚ) 2020/672 na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 17, 26.1.2022, s. 42).

Členský štát	*Celková poskytnutá suma**	*Z toho navýšenie*	*Vyplatená suma**	*Zostatková suma*
Malta	420 817 000	177 185 000	420 000 000	0
Poľsko	11 236 693 087	0	8 236 000 000	3 000 000 000
Portugalsko	5 934 462 488	0	5 411 000 000	523 000 000
Rumunsko	4 099 244 587	0	3 000 000 000	1 099 000 000
Slovinsko	1 113 670 000	0	1 113 000 000	0
Slovensko	630 883 600	0	630 000 000	0
Maďarsko	651 470 000	147 140 000	504 000 000	147 000 000
Írsko	2 473 887 900	0	2 473 000 000	0
Estónsko	230 000 000	0	230 000 000	0
Spolu	**94 414 795 575**	**3 847 625 000**	**89 637 000 000**	**4 769 000 000**

*Pri vyplácaní sa poskytnuté sumy na prevádzkové účely zaokrúhlili nadol.

1.2. Vyplácanie, zostatkové sumy a príslušný splátkový kalendár

Do februára 2022 sa 19 členským štátom vyplatila finančná pomoc z nástroja SURE vo výške takmer 90 miliárd EUR (pozri tabuľku 1). Predstavuje to 95 % celkovej finančnej pomoci z nástroja SURE, ktorú Rada poskytla členským štátom. Okrem nedávneho navýšenia poskytnutého Maďarsku sa zatiaľ nevyplatila pomerne malá suma finančných prostriedkov, ktorých vyplatenie sa odložilo buď na žiadosť dotknutých členských štátov, alebo až kým sa nezabezpečí vyčerpanie finančných prostriedkov. Celková zostatková suma, ktorá sa má vyplatiť, predstavuje menej ako 5 miliárd EUR. Ďalšie podrobnosti o transakciách a vyplácaní finančných prostriedkov členským štátom v rámci nástroja SURE sa uvádzajú v tabuľke A1 v prílohe.

Súhrnný splátkový kalendár zostatkov úverov EÚ v rámci nástroja SURE sa uvádza ďalej v texte. V tabuľke 2 sa uvádza celková výška istiny pre každý rok, ktorá sa má splatiť, a úrokové platby.

Priemerná splatnosť finančných prostriedkov vyplatených členským štátom je 14,5 roka. Približuje sa k maximálnej dĺžke 15 rokov stanovenej v príslušných vykonávacích rozhodnutiach Rady.

Tabuľka 2: Splátkový kalendár zostatkov úverov EÚ v rámci nástroja SURE

Kalendárny rok	Istina	Úrok	Nástroj SURE spolu
2021		35 480 000	35 480 000
2022		111 110 000	111 110 000
2023		122 500 000	122 500 000
2024		122 500 000	122 500 000
2025	8 000 000 000	122 500 000	8 122 500 000
2026	8 000 000 000	122 500 000	8 122 500 000
2027		122 500 000	122 500 000
2028	10 000 000 000	122 500 000	10 122 500 000
2029	8 137 000 000	122 500 000	8 259 500 000
2030	10 000 000 000	122 500 000	10 122 500 000
2031		122 500 000	122 500 000
2032		122 500 000	122 500 000
2033		122 500 000	122 500 000
2034		122 500 000	122 500 000
2035	8 500 000 000	122 500 000	8 622 500 000
2036	9 000 000 000	122 500 000	9 122 500 000
2037		104 500 000	104 500 000
2038		104 500 000	104 500 000
2039		104 500 000	104 500 000
2040	7 000 000 000	104 500 000	7 104 500 000
2041		97 500 000	97 500 000
2042		97 500 000	97 500 000
2043		97 500 000	97 500 000
2044		97 500 000	97 500 000
2045		97 500 000	97 500 000
2046	5 000 000 000	97 500 000	5 097 500 000
2047	6 000 000 000	75 000 000	6 075 000 000
2048		30 000 000	30 000 000
2049		30 000 000	30 000 000

Kalendárny rok	Istina	Úrok	Nástroj SURE spolu
2050	10 000 000 000	30 000 000	10 030 000 000
Spolu	**89 637 000 000**	**3 029 590 000**	**92 666 590 000**

II. VYUŽÍVANIE NÁSTROJA SURE: VEREJNÉ VÝDAVKY A VNÚTROŠTÁTNE OPATRENIA, NA KTORÉ SA VZŤAHUJE NÁSTROJ SURE

Tento oddiel sa zameriava na politické využitie nástroja. Konkrétnejšie sa v ňom zhŕňajú verejné výdavky členských štátov, na ktoré sa vzťahuje nástroj SURE alebo ktoré sú v rámci neho oprávnené, a povaha vnútroštátnych opatrení. Uvádza sa v ňom aj počet zamestnancov a podnikov podporených z nástroja SURE.

2.1. Skutočné a plánované verejné výdavky podporené z nástroja SURE

2.1.1. Monitorovanie verejných výdavkov na oprávnené opatrenia

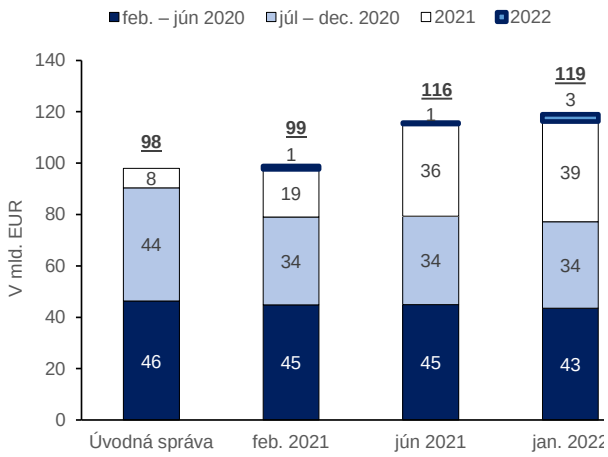
Polročné správy prijímajúcich členských štátov sa používajú na monitorovanie plánovaného a skutočného využitia finančnej pomoci poskytnutej v rámci nástroja SURE[10]**.** Požadované správy zahŕňajú údaje o pridelení verejných výdavkov na opatrenia, na ktoré sa vzťahuje nástroj SURE (a o krytí zamestnancov a podnikov v rámci týchto opatrení, ako sa uvádza v oddiele 2.3). Dosiaľ došlo k podávaniu správ štyrikrát: v auguste 2020 (ďalej len „úvodná správa“), v januári a vo februári 2021 (ďalej len „prvá správa“), v júni 2021 (ďalej len „druhá správa“) a v januári 2022 (ďalej len „najnovšia správa“). Informácie o opatreniach oprávnených v rámci nástroja SURE sa uvádzajú tak, *ako ich poskytli členské štáty*. Niektoré členské štáty doplnili podporu z nástroja SURE vnútroštátnymi finančnými prostriedkami alebo prostriedkami zo štrukturálnych fondov EÚ, takže výdavky môžu presiahnuť sumu podpory z nástroja SURE. Podávaním správ sa uľahčuje meranie čerpania finančnej pomoci z nástroja SURE v porovnaní so sumou, ktorú poskytla Rada.

Takmer všetky plánované verejné výdavky v rámci nástroja SURE sa už vynaložili. V nariadení o nástroji SURE sa takisto umožňuje, aby sa finančná pomoc využila v prípade plánovaného zvýšenia verejných výdavkov na opatrenia, na ktoré sa vzťahuje nástroj SURE. Do konca roka 2021 sa už vynaložilo 98 % všetkých plánovaných verejných výdavkov na oprávnené opatrenia[11]. V júni 2020 predstavoval podiel plánovaných výdavkov 54 % (podľa úvodnej správy) a do júna 2021 (v čase druhej správy) tento podiel klesol na 10 %. Zostávajúce plánované výdavky v súčasnosti dosahujú menej ako 2 % (pozri graf 2), pričom mnohé opatrenia sú už ukončené.

[10] Írsko a Estónsko žiadali o podporu z nástroja SURE iba na vzniknuté verejné výdavky, takže oznámené informácie sa od marca 2021 nezmenili.

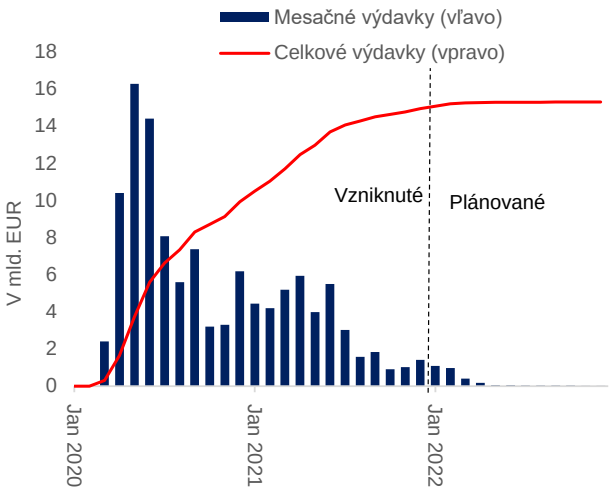
[11] Oprávnené opatrenia sú opatrenia uvedené v článku 3 ods. 2 nariadenia: vnútroštátne režimy skráteného pracovného času alebo podobné opatrenia a ako doplnková pomoc opatrenia súvisiace so zdravím. Niektoré členské štáty (Estónsko, Slovinsko) prerušili podávanie správ o opatreniach oprávnených v rámci nástroja SURE, pretože na financovanie týchto opatrení už nevyužívajú finančnú pomoc z nástroja SURE, keďže už prekročili poskytnutú sumu. Celkové výdavky na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE sú preto vyššie, než sa uvádza v tejto správe.

Graf 1: Oznámené verejné výdavky

Zdroj: *Správy členských štátov (január 2022).*
Poznámka: Estónsko požiadalo o podporu z nástroja SURE vo februári 2021, a preto je zahrnuté až od júna 2021.

Graf 2: Mesačný vývoj vzniknutých a plánovaných verejných výdavkov v rámci nástroja SURE

Zdroj: *Správy členských štátov (január 2022).*

V súčasnosti sa očakáva, že celkové verejné výdavky na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE dosiahnu 118 miliárd EUR, čo presahuje sumu celkovej podpory poskytnutej z nástroja SURE. Táto suma zostáva od poslednej správy, v ktorej sa predpokladalo 115 miliárd EUR, pomerne stabilná (pozri graf 1). Táto suma je vyššia ako celková suma poskytnutá z nástroja SURE (94 miliárd EUR), pretože viaceré členské štáty plánujú na oprávnené opatrenia minúť viac, ako predstavuje finančná pomoc, o ktorú požiadali a ktorá sa im poskytla[12]. Tým sa ďalej zdôrazňuje pretrvávajúca dôležitosť rozsahu pôsobnosti nástroja SURE pre členské štáty.

Celkové verejné výdavky v rámci nástroja SURE v roku 2021 boli nakoniec o 3 miliardy EUR vyššie, než sa očakávalo v čase predloženia predchádzajúcej správy v júni 2021. Medzi jednotlivými krajinami vládla rôznorodosť, keďže sedem členských štátov poskytlo za rok 2021 informácie o nižších sumách, než sa očakávalo. Deväť členských štátov v súčasnosti plánuje výdavky v roku 2022 v hodnote celkom 2,6 miliardy EUR, pričom v minulosti to boli len tri členské štáty.

Verejné výdavky na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE naďalej vo veľkej miere odrážali epidemiologickú situáciu. Po prísnych opatreniach v prvom polroku 2021 v celej Európe výdavky koncom leta 2021 klesli na mesačné minimá, keď sa prejavil účinok očkovacích kampaní a členské štáty upustili od používania plošných opatrení na riadenie pandémie (pozri graf 2). Koncom roka 2021 došlo k miernemu zvýšeniu verejných výdavkov, keďže vplyv variantu omikron viedol k opätovnému zavedeniu niektorých opatrení.

[12] V prípade Španielska, Talianska a Poľska je to spôsobené aj limitom koncentrácie (limit 60 % maximálnej sumy 100 miliárd EUR, ktorý sa uplatňuje na tri najväčšie prijímajúce členské štáty).

2.1.2. Čerpanie fondov

Miera čerpania finančnej pomoci z nástroja SURE je na vysokej úrovni v prevažnej väčšine členských štátov. Keďže takmer všetky plánované verejné výdavky sa už vynaložili, *17 z 19* členských štátov už minulo *prinajmenšom* finančnú pomoc, ktorá im bola poskytnutá na oprávnené opatrenia (pozri graf 3). Trinásť z nich minulo alebo plánuje minúť *viac*, ako predstavuje poskytnutá suma, a to aj prostredníctvom vnútroštátneho financovania zostávajúcej sumy.

V jednom členskom štáte je úroveň čerpania finančných prostriedkov potenciálne nižšia, než sa uvádzalo v druhej správe. V porovnaní s predchádzajúcou správou z 22. septembra 2021 Poľsko v súčasnosti vykazuje nižšie celkové verejné výdavky na opatrenia uvedené v príslušnom vykonávacom rozhodnutí Rady, než bola suma poskytnutá Radou. Táto medzera sa prejavila po preskúmaní údajov (v dôsledku časového odstupu pri predkladaní údajov o vykonávaní) v prípade niekoľkých opatrení a možno ju pripísať rozsiahlejšej obnove hospodárstva, než sa očakávalo. Už vyplatená suma (8,2 miliardy EUR) je však naďalej pod úrovňou celkových verejných výdavkov, ktoré vykázalo Poľsko (10,3 miliardy EUR). Komisia sa s vnútroštátnymi orgánmi zapája do diskusie o potenciálnych riešeniach vrátane odkladu vyplatenia zostatkových finančných prostriedkov.

Medzera v čerpaní zistená v prvej a druhej správe v Rumunsku je naďalej vysoká (takmer dve tretiny vyplatenej sumy). Túto medzeru spôsobil slabší vplyv pandémie na rumunské hospodárstvo, než sa očakávalo, a rozsiahlejšia obnova, než sa očakávalo. Vnútroštátne orgány navrhli zahrnutie ďalších opatrení (oprávnených v rámci nástroja SURE) na zmenšenie tejto medzery. Prebieha technický dialóg s Komisiou.

Čerpanie už nebude problematické v dvoch členských štátoch, v prípade ktorých bola v druhej polročnej správe zistená medzera v čerpaní. V predchádzajúcej správe sa v prípade Portugalska a Cypru uvádzala mierna, resp. malá medzera medzi kalkuláciou nákladov na opatrenia, ktoré už boli zahrnuté vo vykonávacích rozhodnutiach Rady, a celkovou sumou poskytnutou v rámci nástroja SURE. V súčasnosti obe krajiny vykazujú skutočné výdavky presahujúce udelené sumy v dôsledku prijatia nových oprávnených opatrení v Portugalsku a v dôsledku predĺženia opatrení na Cypre.

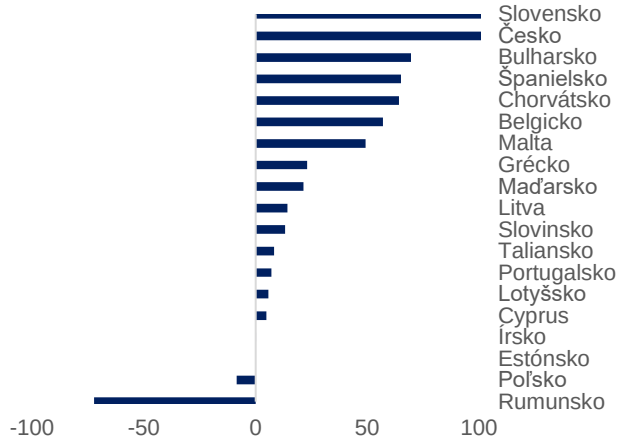
Pôvodné portugalské vykonávacie rozhodnutie Rady bolo zmenené v januári 2022 tak, aby zahŕňalo dodatočné oprávnené opatrenia. Aby sa vyčerpala celá suma poskytnutá v roku 2020, v pozmeňujúcom vykonávacom rozhodnutí Rady sa doplnili tri oprávnené opatrenia, ktoré už boli vykonané a ktoré sú oprávnené na financovanie z nástroja SURE[13]. Rada toto

[13] Medzi dodatočné opatrenia patrili: systém podpory pre samostatne zárobkovo činné osoby, pracovníkov bez prístupu k iným systémom sociálnej ochrany a riadiacich pracovníkov, ktorých príjem pandémia ochorenia COVID-19 mimoriadne zasiahla; systém sociálnej podpory pre umelcov, autorov, technikov a iných umelcov; nábor ďalších zdravotníckych pracovníkov a nadčasová práca v Národnej zdravotnej službe.

pozmeňujúce vykonávacie rozhodnutie Rady schválila 25. januára 2022 na základe návrhu Komisie zo 4. januára 2022[14].

[14] Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/99 z 25. januára 2022, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2020/1354, ktorým sa Maďarsku poskytuje dočasná podpora podľa nariadenia (EÚ) 2020/672 na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 (Ú. v. EÚ L 17, 26.1.2022, s. 47).

Graf 3: Prekročenie plánovaných a vzniknutých verejných výdavkov na oprávnené opatrenia nad sumu úveru (v % sumy úveru)

Zdroj: *Správy členských štátov*
Poznámka: Verejné výdavky sú oznámené výdavky na opatrenia stanovené vo vykonávacích rozhodnutiach Rady bez toho, aby boli prispôsobené limitu koncentrácie, a bez prostriedkov z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF). Niektoré členské štáty (Estónsko, Slovinsko) prerušili podávanie správ o opatreniach oprávnených v rámci nástroja SURE, pretože na financovanie týchto opatrení už nevyužívajú finančnú pomoc z nástroja SURE, keďže už prekročili poskytnutú sumu.

2.2. Vnútroštátne opatrenia: režimy skráteného pracovného času alebo podobné opatrenia podporené z nástroja SURE

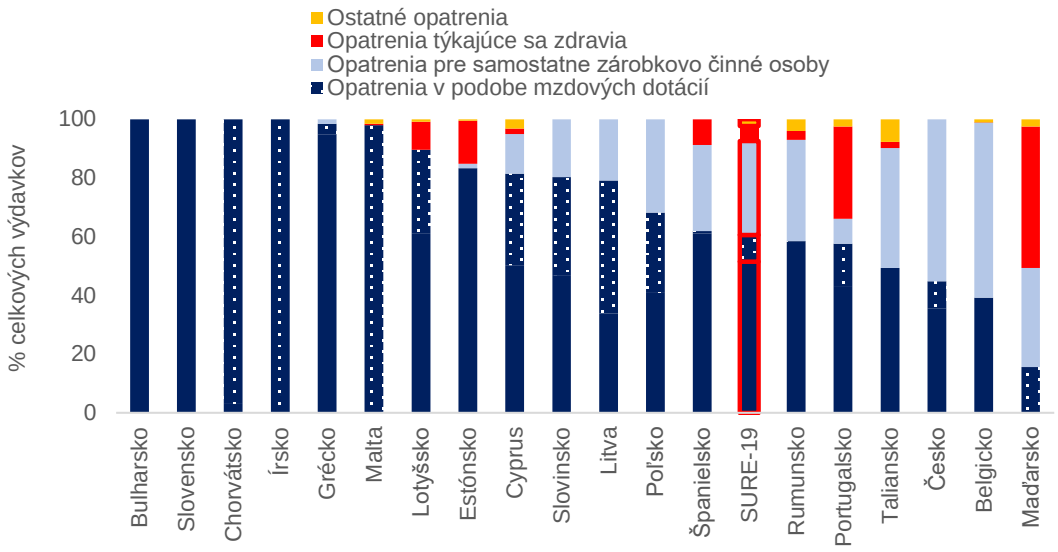
Viac než polovica celkových verejných výdavkov na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE sa pridelila na režimy skráteného pracovného času. 52 % celkových verejných výdavkov na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE sa pridelilo na režimy skráteného pracovného času, ktoré financuje 16 z 19 členských štátov využívajúcich nástroj SURE. Ďalších 32 % sa pridelilo na „podobné opatrenia“ pre samostatne zárobkovo činné osoby[15]. 9 % sa pridelilo na režimy mzdových dotácií, zatiaľ čo 2 % celkových výdavkov sú pridelené na „iné“ podobné opatrenia na podporu udržania pracovných miest a príjmu pracovníkov[16]. Deväť členských štátov využilo finančnú pomoc z nástroja SURE iba na opatrenia v oblasti pracovného trhu (pozri graf 4).

Potvrdila sa doplnková povaha výdavkov súvisiacich so zdravím. Len 5 % výdavkov sa vynaložilo alebo sa malo vynaložiť na opatrenia súvisiace so zdravím. Desať z 19 členských štátov sa v rámci financovania opatrení súvisiacich so zdravím neuchýlilo k nástroju SURE.

[15] Vyplýva to z analýzy Komisie, v ktorej sa opatrenia uvedené v správach členských štátov kategorizujú podľa druhu.

[16] Režimy mzdových dotácií sú režimy udržania pracovných miest podobné skrátenému pracovnému času, ale líšia sa v tom, že platby sa nepočítajú na základe hodín (neodpracovaných), ale zodpovedajú paušálnej sume alebo časti celkovej mzdy.

Graf 4: Verejné výdavky na opatrenia oprávnené v rámci nástroja SURE podľa druhu výdavkov

Zdroj: *Správy členských štátov*
Poznámka: Ďalšie podrobnosti o výdavkoch Maďarska súvisiacich so zdravím nájdete v správe o nástroji SURE z marca 2021.

Maďarsko požiadalo o navýšenie podpory s cieľom predĺžiť existujúce opatrenia a financovať jedno nové opatrenie. Tento úver pomôže Maďarsku pokryť náklady na nový systém podpory príjmov pre samostatne zárobkovo činné osoby a na predĺženie daňových úľav poskytnutých spoločnostiam na zachovanie zamestnanosti, ktoré boli zavedené v reakcii na pandémiu koronavírusu. Tento nový dočasný režim je zameraný na podnikateľov bez zamestnancov, ktorí nemajú nárok na mzdové dotácie v rámci odvetvového mzdového režimu a ktorí pracujú v odvetviach zasiahnutých opatreniami na obmedzenie pohybu. Môžu dostať jednorazovú platbu rovnajúcu sa mesačnej zaručenej minimálnej mzde pod podmienkou, že svoje činnosti zachovajú aspoň dva mesiace po možnom ukončení výnimočného stavu. Zvyšná časť podpory sa poskytuje na predĺženie daňových úľav (od príspevkov zamestnávateľov na sociálne zabezpečenie, príspevku na odborné vzdelávanie, dane pre malé podniky a paušálnej dane pre malých daňovníkov) pre odvetvia najviac zasiahnuté pandémiou.

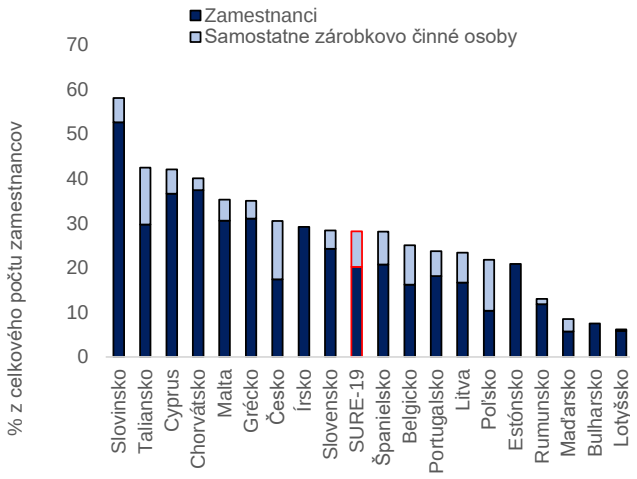
2.3 Krytie nástroja SURE, pokiaľ ide o zamestnanosť a podniky

Podľa odhadov sa v roku 2020 z nástroja SURE podporilo približne 31 miliónov osôb a 2,5 milióna podnikov. V správach členských štátov z januára 2021 sa potvrdzujú údaje z druhej správy o nástroji SURE. To predstavuje takmer 30 % celkovej zamestnanosti a jednu štvrtinu firiem

v prijímajúcich členských štátoch[17]. Odhad týkajúci sa zamestnanosti tvorí približne 22,25 milióna zamestnancov a 8,75 milióna samostatne zárobkovo činných osôb. V grafoch 5 a 6 je znázornené rozčlenenie krytia nástroja SURE podľa členských štátov. Tieto odhady nezahŕňajú osoby podporované prostredníctvom opatrení súvisiacich so zdravím z nástroja SURE, a preto ich možno považovať za triezve[18].

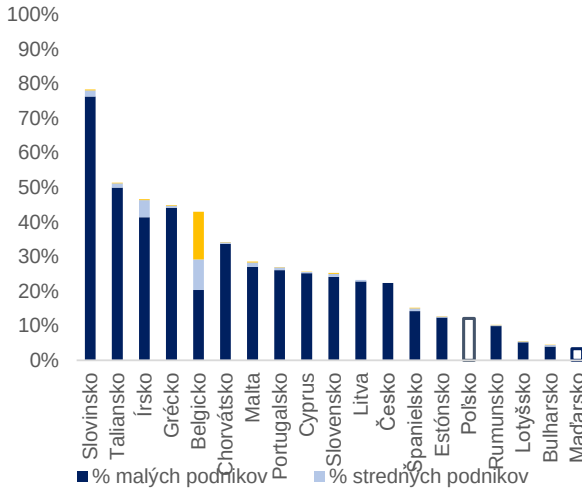
Hlavnými prijímateľmi podpory z nástroja SURE boli malé podniky. Pandémia spôsobila posun od využívania režimu skráteného pracovného času predovšetkým veľkými podnikmi pred pandémiou COVID-19 k využívaniu najmä malými podnikmi počas nej, keďže tieto režimy zaviedlo najmä odvetvie služieb (hlavne hotely a reštaurácie) a maloobchodného predaja, a nie výroba[19]. Prevažná väčšina krytia podnikov nástroja SURE bola zameraná na malé podniky (graf 6). Podpora sa poskytovala najmä podnikom v odvetví služieb, hoci výroba stále prijímala významnú podporu (odhadom približne tretinu výdavkov v rámci nástroja SURE). Odvetviami s najväčším podielom výdavkov boli i) veľkoobchodný a maloobchodný predaj; ii) ubytovacie a stravovacie služby a iii) výroba (pozri graf 7). Mnohé členské štáty majú vo svojich vykonávacích rozhodnutiach Rady takisto ustanovenú podporu ďalších odvetví, ako je kultúrny sektor.

Graf 5: Pracovníci, na ktorých sa v roku 2020 vzťahoval nástroj SURE (v % celkovej zamestnanosti)

Zdroj: *Správy členských štátov*
Poznámka: Údaje o krytí a celkovej zamestnanosti sú údaje oznámené členskými štátmi.

Graf 6: Podniky, na ktoré sa v roku 2020 vzťahoval nástroj SURE, podľa veľkosti (v % celkového počtu podnikov)

Zdroj: *Správy členských štátov*
Poznámka: Celkový počet podnikov nezahŕňa podniky bez zamestnancov. Predpokladá sa, že

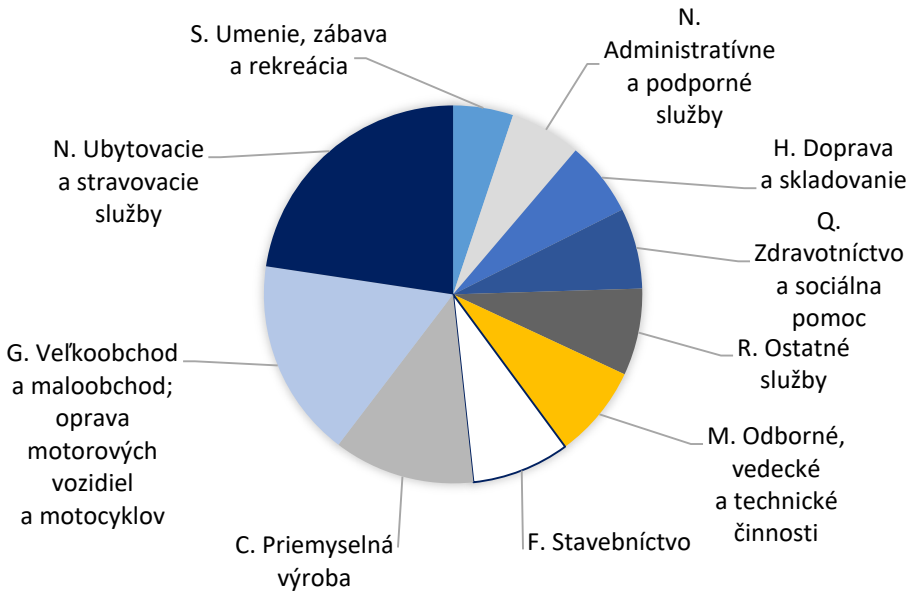
[17] Týka sa to osôb a podnikov, na ktoré sa v určitom okamihu vzťahovali režimy skráteného pracovného času alebo podobné opatrenia podporené z nástroja SURE. Menovatele vychádzajú z vykazovacích tabuliek predložených členskými štátmi. Celkový počet podnikov tvoria podniky aspoň s jedným zamestnancom.

[18] V niektorých členských štátoch sa navyše výrazne prekrývali prijímatelia podpory v rámci rôznych opatrení, ktoré nebolo možné upraviť. V takýchto prípadoch sa od členských štátov vyžadovalo, aby uviedli iba krytie najväčšieho opatrenia (najväčších opatrení) s cieľom predísť dvojitému započítaniu. Skutočné krytie môže byť ešte vyššie.

[19] Európska komisia (2020): Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v roku 2020, kapitola 3, Politický vývoj, https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23268&langId=en. Podrobnejšia diskusia sa nachádza v druhej správe o nástroji SURE.

rozdelenie podnikov sa uplatňuje na krytie z roku 2020. Poľsko a Maďarsko nepredložili informácie o veľkosti podnikov. Malé podniky sú podniky s menej ako 50 zamestnancami, stredné podniky sú podniky s 50 – 250 zamestnancami a veľké podniky sú podniky s viac ako 250 zamestnancami.

Graf 7: Krytie odvetví z nástroja SURE

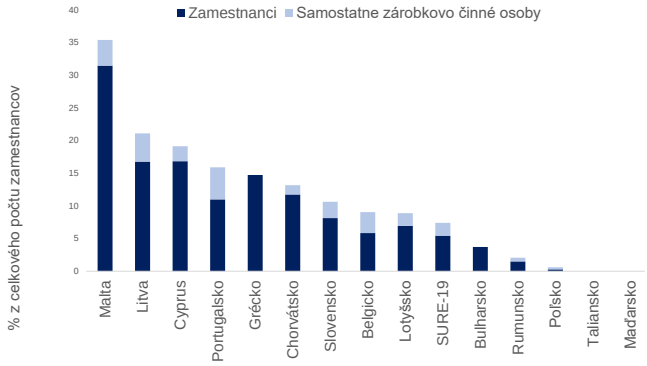
Zdroj: *Správy členských štátov*

Poznámka: Členské štáty vykazujú tri odvetvia, ktoré najviac využili nástroj SURE, ako aj podiely výdavkov určených pre tieto odvetvia. V tomto grafe je znázornený priemerný podiel výdavkov v jednotlivých členských štátoch v každom odvetví. Ak odvetvie nie je uvedené, predpokladá sa, že dostáva rovnaký podiel zostatkových výdavkov. Šesť členských štátov nepredložilo informácie o podieloch výdavkov určených najväčším trom odvetviam: predpokladá sa, že najväčšie odvetvie dostalo 50 %, druhé najväčšie odvetvie 30 % a tretie najväčšie odvetvie 20 % celkových výdavkov. Tieto údaje zodpovedajú priemerom v členských štátoch, ktoré vykázali podiely výdavkov.

Z nástroja SURE sa naďalej chránila zamestnanosť počas nerovnomernej obnovy v roku 2021, pričom sa podporili približne tri milióny ľudí a viac ako 400 000 firiem. To zahŕňa takmer 2,5 milióna zamestnancov a viac ako 600 000 samostatne zárobkovo činných osôb, čo predstavuje viac ako 6 % celkovej zamestnanosti a viac ako 10 % podnikov v 13 prijímajúcich členských štátoch, ktoré v roku 2021 naďalej využívali nástroj SURE (grafy 8 a 9)[20]. Ďalšie vlny pandémie si vyžadovali, aby členské štáty v priebehu roka 2021 v rôznych fázach opätovne zaviedli opatrenia na podporu hospodárstva. Hoci bol hospodársky vplyv týchto vĺn menší než pri prvej vlne, niektoré členské štáty a odvetvia boli zasiahnuté viac než iné. Vplyv na zamestnanosť zmiernili opatrenia podporované z nástroja SURE vrátane navýšení na zvládanie druhej vlny začiatkom roka 2021.

[20] Nie sú v tom zahrnuté členské štáty, ktoré v roku 2020 minuli celú svoju finančnú pomoc z nástroja SURE: Česko, Estónsko, Španielsko, Írsko, Chorvátsko a Slovinsko. Mnohé z týchto členských štátov však pokračovali vo svojich príslušných opatreniach alebo ich prispôsobili, alebo ich financovali z iných zdrojov. Tento odhad vychádza z neúplných informácií, keďže niektoré členské štáty (Taliansko, Maďarsko) údaje o krytí za rok 2021 neuviedli.

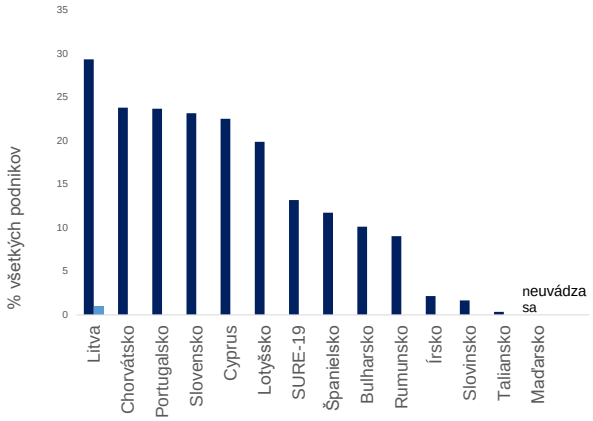
Graf 8: Pracovníci, na ktorých sa v roku 2021 vzťahoval nástroj SURE (v % celkovej zamestnanosti)

Zdroj: *Správy členských štátov*

Poznámka: Nie sú znázornené členské štáty, ktoré do konca roka 2020 minuli celú svoju finančnú pomoc z nástroja SURE. „Neuvádza sa“ označuje členské štáty (Taliansko, Maďarsko), ktoré údaje o krytí za rok 2021 neuviedli.

Graf 9: Podniky, na ktoré sa v roku 2021 vzťahoval nástroj SURE (v % celkového počtu podnikov)

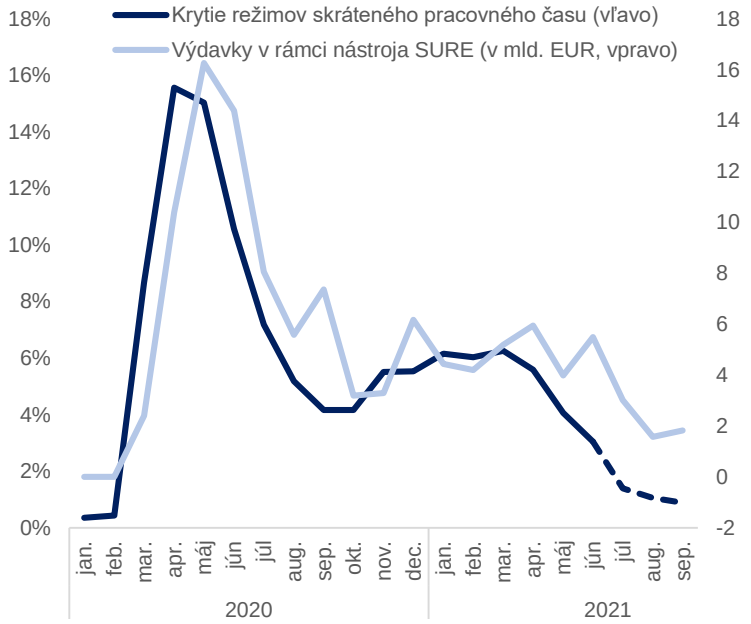

Zdroj: *Správy členských štátov*

Poznámka: Celkový počet podnikov nezahŕňa podniky bez zamestnancov. „Neuvádza sa“ označuje členské štáty (Taliansko, Maďarsko), ktoré údaje o krytí za rok 2021 neuviedli.

Hoci uchyľovanie sa k podpore skráteného pracovného času časom kleslo, v roku 2021 bolo naďalej významné. Aj keď vrchol využívania skráteného pracovného času dosiahnutý počas prvej vlny pandémie v marci a apríli 2020 zostáva bezprecedentný, značný počet pracovníkov naďalej využíval podporu skráteného pracovného času (alebo podobné režimy udržania pracovných miest), a to najmä v prvom polroku 2021. V rámci výdavkov v rámci nástroja SURE sa podrobne sleduje podiel zamestnancov, na ktorých sa vzťahujú režimy skráteného pracovného času (graf 10). Postupný pokles využívania podpory skráteného pracovného času je prejavom prebiehajúcej hospodárskej obnovy, ktorú podporuje úspešné spustenie očkovacích kampaní. Nedostupnosť údajov po septembri 2021 v prípade prevažnej väčšiny krajín zatiaľ neumožňuje odhadnúť možný vplyv výskytu variantu vírusu SARS-CoV-2 omikron na režimy skráteného pracovného času.

Graf 10: Podiel zamestnancov využívajúcich režimy skráteného pracovného času a podobné režimy

Zdroj: *Monitorovacia správa výborov EMCO a SPC o zamestnanosti a situácii v sociálnej oblasti po pandémii COVID-19 (zima 2022).*

Poznámka: Údaje o počte podporených zamestnancov nie sú k dispozícii v prípade Česka. Čiastočné informácie dostupné po júni 2021: údaje o dotknutých zamestnancoch nie sú k dispozícii po júni v prípade Talianska a po auguste v prípade Belgicka.

Počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 sa zvýšila účasť žien a mladých ľudí na práci na skrátený pracovný čas. Tento údaj vychádza z druhej správy (zverejnenej v septembri 2021), pričom nie sú dostupné žiadne aktualizované údaje. To predovšetkým odráža posun v odvetvovej štruktúre podpory od výroby a výstavby k službám a maloobchodu, t. j. k odvetviam s pomerne vysokým podielom zamestnaných žien a mladých ľudí[21]. Hoci podiel žien stúpol približne na polovicu osôb zamestnaných na skrátený pracovný čas, podiel mladých ľudí bol ešte stále obmedzený.

III. PREDBEŽNÁ ANALÝZA VPLYVU NÁSTROJA SURE

V tomto oddiele sa aktualizuje analýza uvedená v predchádzajúcich polročných správach o vplyve nástroja SURE na zamestnanosť a verejné financie, a to aj pomocou výsledkov prieskumu Eurobarometra.

[21] Európska komisia (2020): Vývoj na trhu práce a vývoj miezd v roku 2020, kapitola 3, Politický vývoj, https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=23268&langId=en. V Taliansku a Belgicku sa podiel žien zapojených do režimov po marci 2020 v priemere zdvojnásobil, zatiaľ čo podiel prijímateľov, ktorí sú mladými ľuďmi, sa zvýšil z 1,6 % na 5,7 % v Taliansku a zo 6,7 % na 7,6 % v Belgicku. Podiel žien a mladých pracovníkov zapojených do práce na skrátený pracovný čas bol vysoký aj v Lotyšsku, Rumunsku, Portugalsku a Estónsku.

3.1 Odhad vplyvu nástroja SURE na nezamestnanosť

V tomto oddiele sa uvádza aktualizované posúdenie vplyvu nástroja SURE na nezamestnanosť v prijímajúcich členských štátoch. Účelom nástroja SURE je pomôcť členským štátom udržať zamestnanosť pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb počas pandémie COVID-19, a tak chrániť príjmy z práce (účinok tzv. udržania pracovných miest na vplyv). Takisto uľahčuje rýchlu obnovu po ústupe pandémie, keďže podniky si zachovajú svojich zamestnancov a zručnosti a samostatne zárobkovo činné osoby budú pripravené pokračovať v činnosti (tzv. odrazový efekt po vplyve). Posúdenie uvedené v tomto oddiele sa sústreďuje na vzťah medzi produkciou a nezamestnanosťou od začiatku pandémie. Výsledky majú informatívny charakter, no údaje by sa z metodických dôvodov mali interpretovať opatrne. V prvom rade je náročné vytvoriť „kontrafaktuálny" scenár výkonnosti trhu práce pri neexistencii nástroja SURE. Po druhé vzťah produkcia – zamestnanosť je ovplyvnený širokou škálou faktorov vrátane nástroja SURE. Ďalšie faktory súvisia so skutočnosťou, že ľudia si neboli schopní aktívne hľadať zamestnanie alebo boli od toho odradení v dôsledku zastavenia veľkej časti hospodárstva.

Nárast nezamestnanosti bol v prijímajúcich členských štátoch v roku 2020 oveľa nižší, než sa predpokladalo. Pomocou rýchlych a rozsiahlych politických opatrení prijatých v roku 2020 na riešenie krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 sa zmiernil vplyv poklesu produkcie na nezamestnanosť v porovnaní s očakávanou reakciou nezamestnanosti na HDP pozorovanou v minulosti (pozri graf 11)[22]. Rast miery nezamestnanosti bol vo väčšine krajín nižší, ako sa očakávalo[23]. Tieto zistenia potvrdzujú skoršie výsledky predložené v prvej a druhej polročnej správe o nástroji SURE[24].

Pomocou prijatých politických podporných opatrení vrátane nástroja SURE sa v roku 2020 v členských štátoch, ktoré sú prijímateľmi pomoci z nástroja SURE, dosiahla účinná ochrana 1,5 milióna ľudí pred nezamestnanosťou[25]. Tento údaj z druhej správy o nástroji sa potvrdzuje. Ako sa v nej uviedlo, nižší nárast nezamestnanosti, než aký sa očakával, možno čiastočne pripísať rozsiahlemu využívaniu režimov skráteného pracovného času a podobných opatrení, predovšetkým v členských štátoch využívajúcich nástroj SURE. Na úrovni krajín platí, že čím vyššiu sumu z nástroja SURE v roku 2020 prijali, tým bol nárast nezamestnanosti miernejší, zatiaľ čo niektorým členským štátom, ktoré nie sú prijímateľmi pomoci z nástroja

[22] Citlivosť zmien hospodárskeho rastu na nezamestnanosť sa v ekonomickej literatúre často označuje ako „Okunov zákon". Okunov zákon, ktorý predstavuje empirické základné pravidlo, a nie vzťah založený na teórii, naznačuje, že pokles rastu produkcie od 2 % do 3 % znamená zvýšenie miery nezamestnanosti o 1 percentuálny bod [pozri Okun, A.M., *Potential GNP: Its measurement and significance*, (Potenciálny HNP: jeho meranie a význam), práca sekcie podnikových a hospodárskych štatistík, Americké štatistické združenie, 1962].

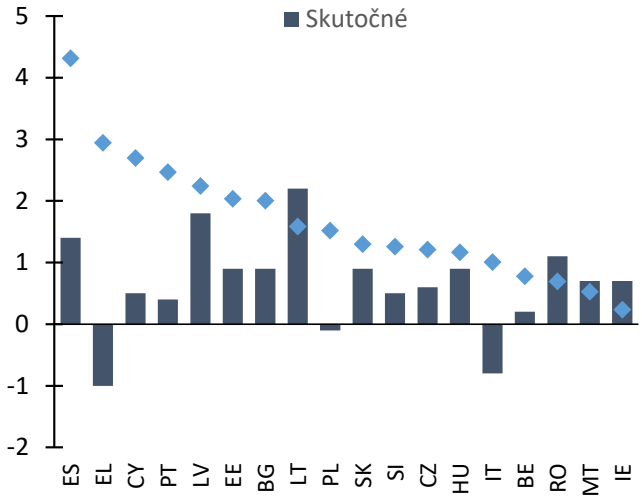
[23] V Taliansku, Grécku a Poľsku miera nezamestnanosti v roku 2020 dokonca klesla.

[24] Naše kľúčové zistenia takisto platia, keď zmenu miery nezamestnanosti nahradíme zmenou miery zamestnanosti (t. j. počet zamestnaných osôb delený počtom obyvateľov v produktívnom veku). Táto špecifikácia je spôsobom úpravy v prípade zmeny pracovnej sily ovplyvňujúcej ukazovatele nezamestnanosti. Ďalšie podrobnosti nájdete v správe Európskej komisie (2021), *Štvrťročná správa o eurozóne*, oddiel III, *ročník 20, č. 2. Chorvátsko nie je zahrnuté z dôvodov dostupnosti údajov.*

[25] Z toho vyplýva, že hoci sa z nástroja SURE podporilo 31 miliónov ľudí, odhaduje sa, že bez politickej podpory by prišlo o zamestnanie 1,5 milióna ľudí.

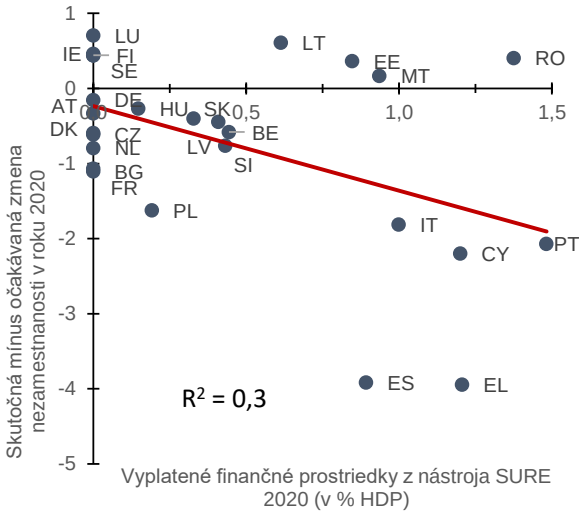
SURE, sa podarilo využiť svoje vynikajúce podmienky financovania na spustenie rozsiahlych režimov skráteného pracovného času (graf 12). Odhaduje sa, že týmito opatreniami na trhu práce, najmä režimami skráteného pracovného času, spolu s ďalšou politickou reakciou na pandémiu sa znížila miera nezamestnanosti v členských štátoch, ktoré sú prijímateľmi pomoci z nástroja SURE, približne o jeden percentuálny bod v porovnaní s očakávaným nárastom nezamestnanosti. To zodpovedá približne 1,5 milióna osôb v členských štátoch, ktoré sú prijímateľmi pomoci z nástroja SURE, ktoré sa počas pandémie COVID-19 vyhli nezamestnanosti[26].

Graf 11: Skutočné a očakávané zmeny miery nezamestnanosti v roku 2020 podľa členského štátu, ktorý je prijímateľom pomoci z nástroja SURE

Zdroj: *Ameco a vlastné výpočty.*
Poznámka: os y: Očakávaná zmena miery nezamestnanosti zodpovedá prognóze na základe regresného modelu špecifického pre jednotlivé krajiny na obdobie 1999 až 2019. Analýza je založená na Okunovom zákone, podľa ktorého závislá premenná vyjadruje zmenu miery nezamestnanosti a nezávislá premenná sa vzťahuje na mieru rastu reálneho HDP. Skutočná zmena miery nezamestnanosti vychádza z prognózy Komisie z jesene 2021.

Graf 12: Vzťah medzi zmenou miery nezamestnanosti a vyplatenými finančnými prostriedkami z nástroja SURE v roku 2020

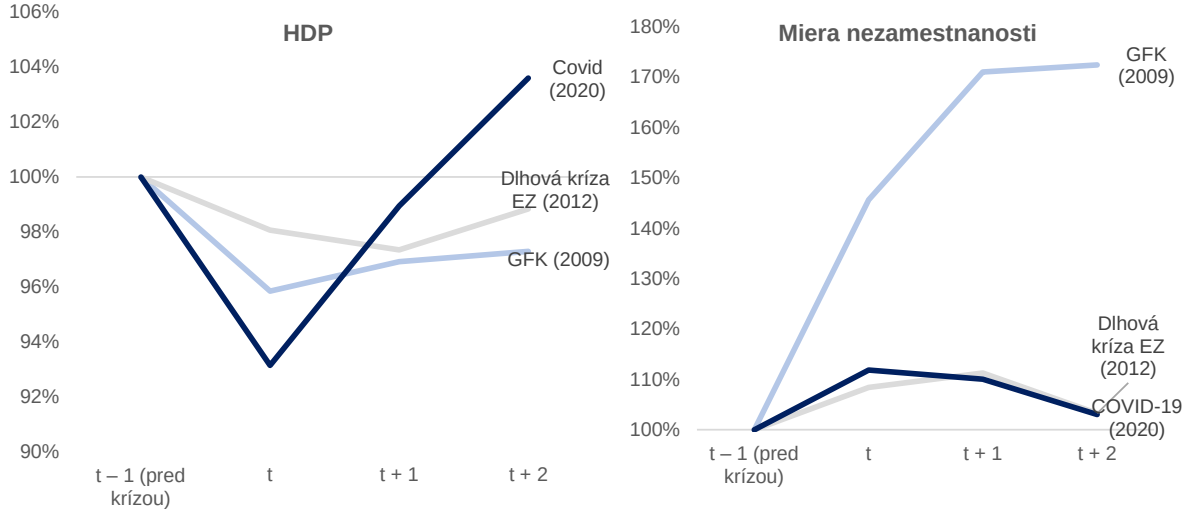
Zdroj: *Ameco a vlastné výpočty.*
Poznámka: os y: Očakávaná zmena miery nezamestnanosti vyplýva z regresného modelu špecifického pre jednotlivé krajiny, ktorý je vysvetlený v poznámke ku grafu 11.

Ochrana zamestnanosti v prvých dvoch rokoch pandémie podporila rýchlejšiu obnovu než pri predchádzajúcich krízach. Po prvé, HDP aj nezamestnanosť sa v roku 2021 v členských štátoch, ktoré sú prijímateľmi pomoci z nástroja SURE, ďalej priblížili k svojim úrovniam pred krízou v porovnaní s globálnou finančnou krízou a s krízou v eurozóne po rovnakom čase (pozri

[26] Zistenie vyplýva z regresného modelu uvedeného v grafe 11. Vychádza z predpokladu, že skutočná a očakávaná pracovná sila je rovnaká.

graf 13). Stalo sa tak napriek ďalším vlnám pandémie, ktoré si vyžiadali opätovné zavedenie obmedzení v priebehu roka. Počas pokračujúcej obnovy zamestnanosti miera nezamestnanosti v EÚ klesla na svoju úroveň z obdobia pred pandémiou na rekordné minimum 6,4 %. Stúpol celkový počet odpracovaných hodín, čo bolo v prevažnej miere prejavom ďalšieho zníženia využívania režimov skráteného pracovného času, hoci bol naďalej o 1 % nižší než pred pandémiou. Po druhé, na základe zimnej prognózy[27] bude hospodársky rast v roku 2022 pokračovať a výrazne presiahne obnovu zaznamenanú v rovnakej fáze po predchádzajúcich krízach, keď HDP zostalo výrazne pod svojou úrovňou pred krízou[28]. Z toho vyplýva, že udržanie spojenia medzi dostupnou pracovnou silou a podnikmi prostredníctvom režimov skráteného pracovného času a podobných opatrení prispelo aj k podpore rýchlej obnovy napriek náročnej epidemiologickej situácii.

Graf 13: Historické porovnanie obnovy HDP a nezamestnanosti po kríze

Zdroj: *Ameco (na základe prognózy Komisie z jesene 2021), Eurostat*

Poznámka: Znázornené je súhrnné HDP a priemerná miera nezamestnanosti v členských štátoch, ktoré sú prijímateľmi pomoci z nástroja SURE. Obdobie t – 1 označuje rok pred príslušnou krízou, t. j. t + 2 v prípade krízy spôsobenej ochorením COVID-19 je rok 2022; t = 2009 v prípade globálnej finančnej krízy (GFK); t = 2012 v prípade dlhovej krízy v eurozóne (EZ).

Spôsoby, ktorými nástroj SURE prispel k miernejšiemu nárastu miery nezamestnanosti v roku 2020 a k rýchlejšej obnove, sa podrobne rozoberajú v prvej polročnej správe o nástroji SURE. Patrí k nim zvýšenie všeobecnej dôvery v celej EÚ, podpora a povzbudenie využívania režimov skráteného pracovného času a umožnenie členským štátom vynaložiť viac finančných prostriedkov na podporu zamestnanosti a iné politiky súvisiace s pandémiou. Z údajov z prieskumu *ad hoc* uvedených v prvej správe vyplynulo, že nástroj SURE zohral úlohu

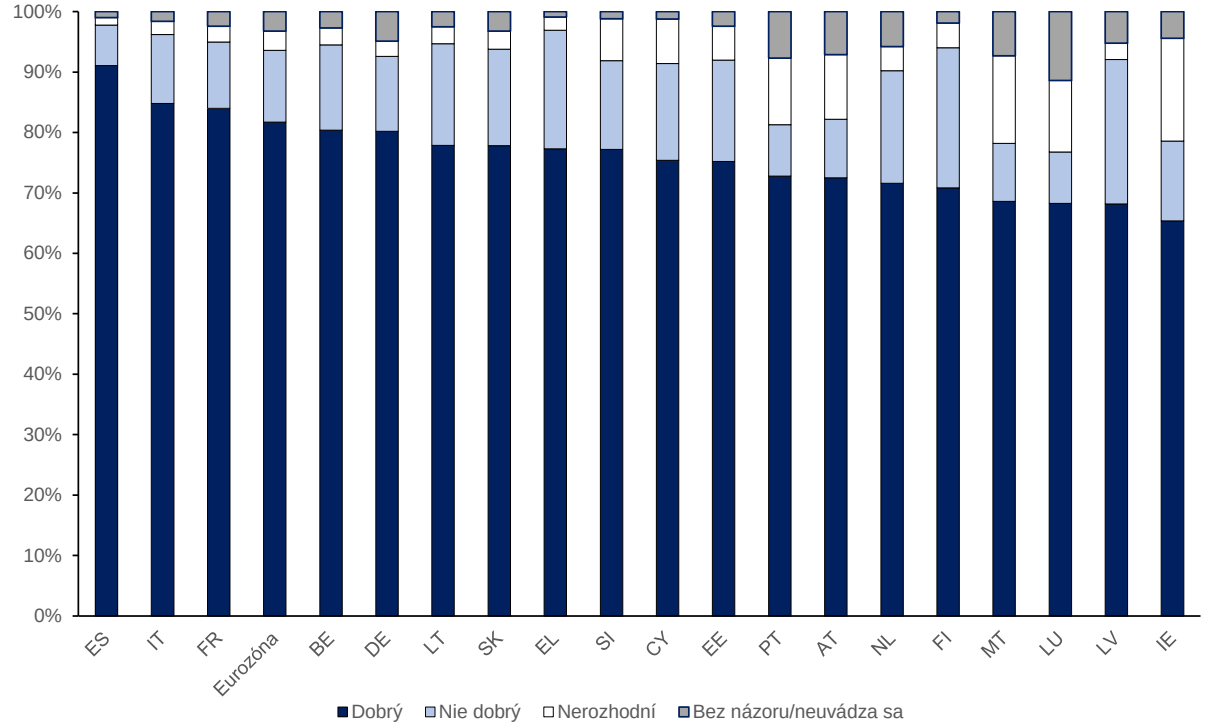
[27] Táto analýza vychádza z prognózy Komisie zo zimy 2022 s dňom uzávierky 1. februára. V prognóze sa preto nezohľadňoval vývoj po invázii Ruska na Ukrajine.

[28] Obnova však nie je nerovnomerná. Zamestnanosť v odvetviach s intenzívnym kontaktom má najväčší podiel na raste, zatiaľ čo zamestnanosť vo výrobe stagnuje. Úroveň zamestnanosti nízkokvalifikovaných pracovníkov naďalej zaostáva, čo odráža nerovnomerný charakter obnovy.

pri rozhodovaní väčšiny prijímajúcich členských štátov o prijatí nového režimu skráteného pracovného času alebo o zmene existujúceho režimu a niektorým členským štátom umožnil väčšiu ambicióznosť v súvislosti s opatreniami podobnými režimom skráteného pracovného času. Nástroj SURE takisto prispel k zvýšeniu úrovne finančných prostriedkov alebo predĺženiu trvania režimov udržania zamestnanosti zo strany členských štátov, keďže členské štáty povzbudil k tomu, aby sa zaviazali k vyšším úverom a výdavkom, než by urobili za iných podmienok, a využili úspory na úrokových sadzbách získané zo strany EÚ aj napriek svojmu nižšiemu úverovému ratingu. Účinok dôvery ďalej odzrkadľujú nedávne výsledky prieskumu Eurobarometra uvedené ďalej v texte.

Nástroj SURE si získal rozsiahlu podporu občanov EÚ. V prieskume Eurobarometra zverejnenom v decembri 2021 respondenti v eurozóne odpovedali na otázku, či úvery z nástroja SURE na zachovanie zamestnanosti predstavovali dobrý nápad, pričom 82 % odpovedalo kladne[29]. Nástroj SURE pozitívne vnímajú prijímajúce aj ručiteľské krajiny (pozri graf 14), čím sa opätovne potvrdzuje úspech nástroja v podporovaní pracovných miest a zlepšovaní dôvery v EÚ.

Graf 14: Názor občanov EÚ na to, či úvery z nástroja SURE predstavovali dobrý nápad (v % všetkých odpovedí)

Zdroj: *Prieskum Eurobarometra zverejnený v decembri 2021 uskutočnený v krajinách eurozóny v októbri a novembri 2021. Pozri poznámku pod čiarou č. 25.*

[29] Respondenti mali konkrétne odpovedať na otázku: „Čo si myslíte o najnovšej finančnej podpore EÚ pre členské štáty určenej na prekonanie krízy spôsobenej ochorením COVID-19? Myslíte si, že je dobrý nápad poskytovať… *úvery s cieľom pomôcť členským štátom zachovať zamestnanosť?“* Pozri: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2289

3.2 Priamy finančný vplyv: odhadované úspory na úrokových sadzbách

Odhaduje sa, že členské štáty vďaka prijatiu finančnej pomoci z nástroja SURE celkovo ušetrili na úrokových platbách 8,2 miliardy EUR. Táto suma vychádza z prvých siedmich emisií nástroja SURE až do vyplatenia finančných prostriedkov 25. mája 2021, ktoré bolo posledným prípadom vyplatenia prostriedkov pred dátumom uzávierky tejto správy[30]. Odhadované úspory na úrokoch sa po konečnom vyplatení finančných prostriedkov teda pravdepodobne zvýšia[31]. Tieto úspory sa dosiahli vďaka tomu, že v prípade úverov z nástroja SURE sa členským štátom ponúkali nižšie úrokové sadzby ako tie, ktoré by zaplatili, keby samy emitovali štátny dlh, a to v priemernej lehote takmer 15 rokov. Dôvodom je úverový rating EÚ AAA a likvidita dlhopisov z nástroja SURE[32]. Najväčšie úspory zaznamenali členské štáty s nižšími úverovými ratingmi.

IV. PRETRVÁVANIE VÝNIMOČNÝCH UDALOSTÍ, KTORÉ SÚ DÔVODOM NA UPLATŇOVANIE NARIADENIA O NÁSTROJI SURE

V tomto oddiele sa uvádzajú informácie o pretrvávaní výnimočných udalostí, ktoré sú dôvodom na uplatňovanie nástroja SURE, ako sa vyžaduje v nariadení o nástroji SURE[33].

Väčšina členských štátov EÚ v zime predišla opätovnému zavedeniu rozsiahlych prísnych opatrení proti šíreniu, neistota spojená s vírusom je však naďalej zvýšená. Rýchle šírenie variantu omikron v zime bolo dôkazom toho, ako rýchlo sa trajektória pandémie môže zmeniť. Napriek nižšiemu riziku závažného priebehu ochorenia a úmrtia než pri predchádzajúcich variantoch vírusu SARS-CoV-2 vyššia prenosnosť variantu omikron viedla k celosvetovému zvyšovaniu miery hospitalizácie a zaťaženia zdravotníckych systémov a môže viesť k značnej chorobnosti, najmä v prípade zraniteľného obyvateľstva[34]. Hoci väčšina členských štátov už opätovne nezaviedla celoplošné obmedzenie pohybu, určité odvetvia boli koncom roka 2021 a začiatkom roka 2022 naďalej mimoriadne zasiahnuté obmedzeniami. Podľa Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) k 6. marcu 2022 celkovú epidemiologickú situáciu v EÚ/EHP charakterizovala vysoká, no klesajúce celková miera hlásenia prípadov[35]. Hoci vlna

[30] Tento údaj je rovnaký ako v druhej správe o nástroji SURE, keďže medzi vydaním tejto správy a vydaním druhej správy neboli vyplatené žiadne ďalšie prostriedky.

[31] Tieto odhady nezahŕňajú akýkoľvek možný dodatočný účinok dôvery, ktorý mohli mať nové núdzové nástroje vrátane nástroja SURE na dôveru hospodárskych subjektov a rozpätie úrokových sadzieb úverov členských štátov.

[32] Rozčlenenie úspor členských štátov na úrokoch sa nachádza v tabuľke 4 druhej polročnej správy o nástroji SURE. Ďalšie podrobnosti o metodike možno nájsť v oddiele III štvrťročnej správy o eurozóne, ročník 20, č. 2 (2021).

[33] Článok 14 ods. 1 nariadenia o nástroji SURE. Obdobie dostupnosti nástroja, počas ktorého sa môže prijať vykonávacie rozhodnutie Rady, sa podľa článku 12 ods. 3 nariadenia o nástroji SURE v každom prípade skončí 31. decembra 2022. Po tomto dátume môže Rada podľa článku 12 ods. 4 podporu predĺžiť každých šesť mesiacov (ak sú stále k dispozícii finančné zdroje).

[34] Pozri správu Svetovej zdravotníckej organizácie: https://www.who.int/publications/m/item/enhancing-readiness-for-omicron-(b.1.1.529)-technical-brief-and-priority-actions-for-member-states.

[35] Pozri správu ECDC o prehľade podľa jednotlivých krajín, 9. týždeň 2022: https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/index.html.

omikron vo väčšine krajín vyvrcholila, šírenie sa naďalej zvyšuje u starších ľudí a k 6. marcu sa predpokladá rastúci trend miery úmrtnosti v desiatich krajinách. ECDC uviedlo, že epidemiologická situácia je vážna alebo veľmi vážna v 15 krajinách EÚ/EHP. Pretrvávajú rozdiely medzi krajinami a výklad vývoja údajov z dohľadu je v súčasnosti náročný v dôsledku odlišných a rýchlo sa meniacich režimov testovania v jednotlivých členských štátoch.

Dynamika rastu, ktorá sa dosiahla v roku 2021, koncom roka spomalila. Európske hospodárstvo po opätovnom dosiahnutí úrovne výkonnosti z obdobia pred pandémiou v lete 2021 mierne spomalilo v dôsledku nárastu počtu infekcií ochorením COVID-19 spôsobeného variantom omikron, vysokých cien energií a pretrvávajúcim narušeniam na dodávateľskej strane. Hoci niektoré obmedzenia boli znova zavedené, spravidla boli miernejšieho alebo cielenejšieho charakteru než pri predchádzajúcich vlnách. V prognóze Komisie zo zimy (zverejnená pred inváziou na Ukrajinu) sa očakávalo, že rast v druhom štvrťroku zrýchli a v prognózovanom období zostane stabilný, čo povedie k zvýšeniu HDP EÚ o 4 % v roku 2022 a o 2,8 % v roku 2023. Prognóza inflácie pre EÚ sa revidovala až na 3,9 % v roku 2022, pričom výrazne presahovala cieľ ECB na úrovni 2 %.

Mimoriadna neistota je v súčasnosti spojená s hospodárskym výhľadom a geopolitickou situáciou na Ukrajine. Invázia na Ukrajinu a jej následky na bezpečnosť a stabilitu budú mať pravdepodobne negatívny vplyv na rast, a to aj prostredníctvom účinkov na finančné trhy, ďalších tlakov na ceny energií, pretrvávajúcich prekážok v dodávateľskom reťazci a účinku dôvery. Vplyv súčasnej vlny ochorenia COVID-19 by takisto mohol trvať dlhšie, než sa očakávalo, a ďalej narúšať dodávateľské reťazce. Oba tieto faktory by mohli viesť k vyššej inflácii, než sa očakávalo, ak sa dodatočné náklady prenesú na spotrebiteľov. Na druhej strane by dopyt domácností takisto mohli urýchliť väčšie úspory, zatiaľ čo Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti by mohol ešte viac podnecovať k investíciám, hoci v súčasnosti existujú riziká nepriaznivého vývoja.

Politické opatrenia sa stávajú čoraz cielenejšími, pričom sa podporujú z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v záujme uľahčenia obnovy. To si vyžaduje upustenie od dočasnej núdzovej úľavy, akou je nástroj SURE. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti podporuje obnovu s množstvom investícií a reformy podporujúce rast, a to aj s cieľom prispieť k riešeniu nerovnomerného vplyvu pandémie na domácnosti a podniky. V tejto súvislosti sú dôležitými prvkami rekvalifikácia a zvyšovanie úrovne zručností, a to v kontexte záväzku EÚ k Európskemu pilieru sociálnych práv a podpore digitalizácie a zelenej transformácie[36].

Keďže nástroj SURE bude naďalej k dispozícii až do 31. decembra 2022, finančná pomoc z nástroja SURE sa môže naďalej používať na riešenie vážnych hospodárskych narušení spôsobených pandémiou COVID-19. V rámci nástroja SURE je stále k dispozícii približne 5,6 miliardy EUR, čo je viac než výška žiadostí o navýšenie, ktoré dosiaľ predložilo sedem členských štátov (3,8 miliardy EUR) v kontexte druhého kola žiadostí.

[36] Pozri Portské vyhlásenie z 8. mája 2021 a odporúčanie Komisie týkajúce sa účinnej aktívnej podpory zamestnanosti po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 (EASE).

V. INFORMÁCIE O VNÚTROŠTÁTNYCH SYSTÉMOCH AUDITU A KONTROLY

5.1 Povinnosť podávania správ o vnútroštátnych systémoch auditu a kontroly

Systémy kontroly Komisie zaručujú, že medzi Úniou ako veriteľom a členským štátom ako dlžníkom nedochádza k podvodom. Komisia má zavedené kontroly najmä na účely predchádzania nezrovnalostiam alebo podvodom, pokiaľ ide o *vykazovanie údajov členskými štátmi,* a to buď pri žiadosti o úver, alebo následnom vykazovaní údajov o použití úveru. V prípade podozrivých prípadov má Komisia k dispozícii ustanovenia v zmluve o úvere, na základe ktorých môže konať a viesť vyšetrovania. Komisia vykonáva túto úlohu pri plnom rešpektovaní právomocí členských štátov a nemá mandát na posudzovanie a monitorovanie používania úverov z nástroja SURE konečnými prijímateľmi v členských štátoch. Nástroj SURE a jeho vykonávanie by konkrétne nemali v žiadnom ohľade zasahovať do navrhovania vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia, a to ani všeobecne, ani v súvislosti so skráteným pracovným časom, ktoré je naďalej výsadou členských štátov[37,38].

Členské štáty sú nezávisle od systémov kontroly Komisie ako dlžníci povinné zabezpečiť riadne využívanie finančných prostriedkov na vnútroštátnej úrovni, predchádzať nezrovnalostiam a podvodom a získať späť zneužité finančné prostriedky. Táto povinnosť vychádza z článku 13 ods. 1 nariadenia o nástroji SURE a článku 220 ods. 5 nariadenia o rozpočtových pravidlách. Podľa zmluvy o úvere by mal konkrétne každý členský štát, ktorý je prijímateľom pomoci z nástroja SURE, pravidelne kontrolovať, či sa sumy požičané v rámci nástroja využívajú v súlade s nariadením o nástroji SURE, vykonávacím rozhodnutím Rady a so zmluvou o úvere a či sú zavedené vhodné opatrenia na predchádzanie nezrovnalostiam a podvodom. V prípade neoprávneného alebo nevhodného používania požičaných súm by členský štát mal podať žalobu s cieľom získať tieto sumy späť. To dopĺňa povinnosť členských štátov vyšetrovať a riešiť prípady podvodov, korupcie alebo akejkoľvek inej nezákonnej činnosti poškodzujúce finančné záujmy EÚ v súvislosti s riadením úveru.

Členské štáty sú povinné poskytovať Komisii informácie o vnútroštátnych systémoch auditu a kontroly relevantné pre nástroj SURE, aby zabezpečili dodržiavanie svojich záväzkov podľa zmluvy o úvere. Komisia na tento účel 18. januára 2022 uskutočnila prieskum *ad hoc* medzi prijímajúcimi členskými štátmi. Na tento dotazník odpovedali všetky členské štáty. Zhrnutie výsledkov, ako ich uviedli členské štáty, sa nachádza v oddiele 5.2.

5.2 Hlavné výsledky dotazníka

5.2.1. Inštitúcie zodpovedné za kontrolu a audit

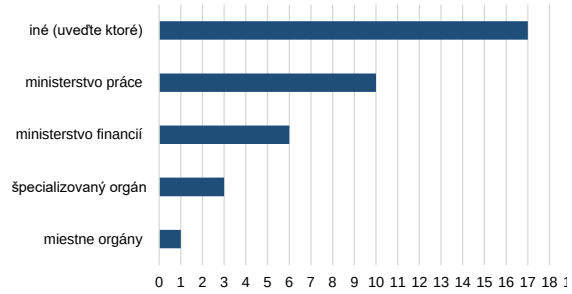
Inštitucionálna štruktúra vnútroštátnych systémov auditu a kontroly sa v jednotlivých členských štátoch značne líši. Približne v polovici členských štátov inštitúcie zodpovedné za kontrolu nie sú zodpovedné za audit. V druhej polovici členských štátov niektoré inštitúcie

[37] Podľa odôvodnenia 13 nariadenia o nástroji SURE by Rada pri rozhodovaní o výške úveru mala plne rešpektovať právomoc členských štátov.

[38] Pozri odsek 17 správy Euroskupiny o komplexnej reakcii na pandémiu COVID-19 v oblasti hospodárskej politiky z 9. apríla 2020.

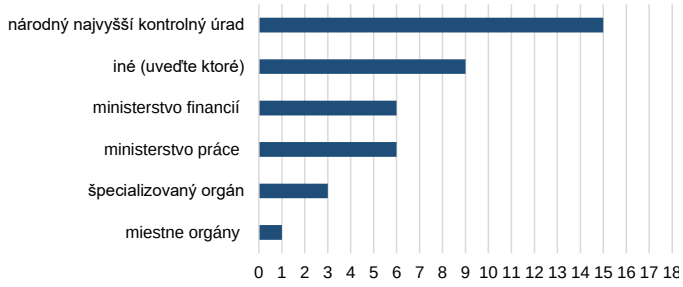
vykonávajú kontrolu aj audit, zatiaľ čo iné inštitúcie vykonávajú buď len kontrolu, alebo len audit. Kontroly často vykonáva ministerstvo práce (desať členských štátov), iné ministerstvo (napr. ministerstvo financií, ministerstvo sociálneho zabezpečenia, ministerstvo pre rodinu a sociálnu politiku, ministerstvo kultúry), verejné služby zamestnanosti, inšpektoráty práce, fondy sociálneho zabezpečenia alebo finančná správa (graf 15). Audity najčastejšie vykonáva národný najvyšší kontrolný orgán alebo ministerstvo (napr. ministerstvo financií a ministerstvo práce) (graf 16).

Graf 15: Inštitúcie zodpovedné za kontrolu (počet členských štátov)

Zdroj: *Dotazníky členských štátov*

Graf 16: Inštitúcie zodpovedné za audit (počet členských štátov)

Zdroj: *Dotazníky členských štátov*

Takmer vo všetkých členských štátoch boli inštitúcie vykonávajúce kontrolu a audit opatrení podporovaných z nástroja SURE zavedené už pred pandémiou COVID-19. V jednom členskom štáte sa zaviedli nové inštitúcie osobitne pre opatrenia podporované z nástroja SURE. V dvoch členských štátoch sa okrem existujúcich systémov auditu a kontroly zaviedli nové systémy len pre jedno konkrétne opatrenie alebo jeho časť.

5.2.2. Vykonávanie systémov kontroly a auditu

Všetky členské štáty vykonávajú kontroly opatrení podporovaných z nástroja SURE. Všetky členské štáty vykonávali aspoň administratívne overovanie/kontroly dokumentov k žiadostiam o platbu s cieľom zabezpečiť, že finančné prostriedky z nástroja SURE sa používajú v súlade s ich účelom (graf 17). Okrem toho takmer 85 % členských štátov vykonávalo kontroly *ex post* a približne polovica z nich vykonávala kontroly na mieste zamerané na predchádzanie nezrovnalostiam a podvodom.

Všetky členské štáty kontrolovali, že kritériá oprávnenosti sú splnené (graf 18). Okrem toho viac ako tri štvrtiny členských štátov kontrolovali, že zamestnanci, ktorí sú prijímateľmi pomoci z nástroja SURE, sú stále zamestnaní a že prijímatelia využívajú podporu na zamýšľaný účel.

Na základe odpovedí na prieskum členské štáty musia podrobnejšie objasniť existenciu a rozsah auditu. Viac ako polovica členských štátov uviedla, že vykonali audit buď postupu platieb a/alebo prijímateľov, alebo vykonávali iný druh auditu. Hoci všetky členské štáty majú zavedené kontroly nástroja SURE, jeden členský štát uviedol, že sa nevykonali žiadne audity opatrení podporovaných v rámci nástroja SURE. Iný členský štát uviedol, že sa vykonali audity s výnimkou niekoľkých opatrení, ktoré tvoria pomerne malý podiel celkových finančných prostriedkov.

Všetky členské štáty vykonávali kontroly a audity systematicky, vo väčšine prípadov na základe rizika a/alebo štatistickej metódy výberu vzorky. V niektorých prípadoch boli kontroly u všetkých prijímateľov automatické pomocou osobitných IT systémov. Osem členských štátov uviedlo, že takisto vykonávalo kontroly a audity *ad hoc*.

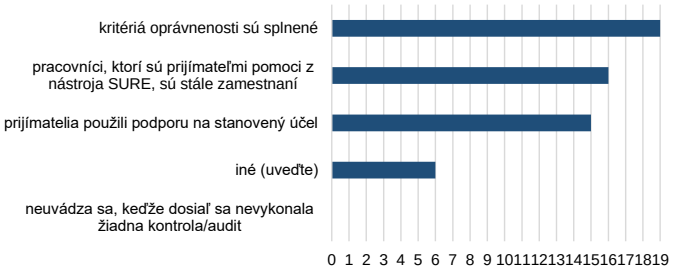
Väčšina členských štátov v budúcnosti neplánuje kontroly a audity iné ako kontroly a audity, ktoré už prebiehajú alebo ktoré už vykonávajú. Len dva členské štáty plánujú v druhom polroku 2022 zaviesť dodatočnú kontrolu a audit konkrétnych opatrení.

Graf 17: Druhy kontrol a auditov
(počet členských štátov)

Zdroj: *Dotazníky členských štátov*

Graf 18: Zameranie kontrol a/alebo auditov
(počet členských štátov)

Zdroj: *Dotazníky členských štátov*

5.2.3. Výskyt nezrovnalostí alebo podvodov a reakcia na ne

Vo všetkých členských štátoch okrem jedného sa počas kontrol a auditov zaznamenali prípady nezrovnalostí alebo podvodov. Okrem toho boli orgánom takmer vo všetkých členských štátoch nahlásené podozrenia z nezrovnalostí alebo podvodov. Vo všetkých týchto prípadoch sa viedlo vyšetrovanie. V prípade potvrdenia nezrovnalostí alebo podvodov 13 členských štátoch podalo žalobu s cieľom získať späť nevhodne použité finančné prostriedky. V niektorých členských štátoch boli finančné prostriedky získané späť bez podania žaloby. Jeden členský štát uviedol, že odhalené nezrovnalosti alebo podvody sa zatiaľ nepotvrdili.

Členské štáty nahlasovali podobné druhy nezrovnalostí alebo podvodov. Najčastejšie nahlasované nezrovnalosti sa týkali chýbajúceho alebo nedostatočného poklesu obratu na nárok na podporu, prepúšťania pracovníkov počas obdobia čerpania mzdových dotácií (alebo krátko po ňom), nevyplácania časti platu vyžadovanej od zamestnávateľa, nevyplácania sumy poskytnutej zamestnanom v plnej výške a žiadosti o podporu pre zamestnancov, ktorí sa vrátili do práce, pričom nemali prekážky v práci, a pre zamestnancov, ktorí v skutočnosti pracovali ako za bežných okolností. Podniky v niektorých prípadoch žiadali o podporu na pracovnoprávne vzťahy, ktoré neexistovali, alebo využívali podporu na novozamestnaných zamestnancov namiesto existujúcich zamestnancov. V iných prípadoch firmy žiadali o podporu viacerých opatrení zároveň, hoci mali zákonný nárok len na jedno opatrenie. Podniky takisto nepravdivo deklarovali druh činnosti, aby mali nárok na podporu.

Všetky členské štáty dokumentovali svoju prácu v oblasti nezrovnalostí alebo podvodov. Členské štáty dokumentujú nezrovnalosti okrem iného v správach z inšpekcie/posúdení, v oznámeniach, kontrolných zoznamoch, podrobných tabuľkách, interných správach, spisoch k fondom alebo audítorských súboroch.

VI. POVINNOSŤ PODÁVANIA SPRÁV PODĽA RÁMCA PRE SOCIÁLNOINVESTIČNÉ DLHOPISY EU SURE

Táto správa presahuje rámec povinnosti podávania správ podľa nariadenia o nástroji SURE a plní sa v nej aj požiadavka podávania správ podľa rámca pre sociálnoinvestičné dlhopisy EU SURE[39]. Podľa tohto rámca sa vyžaduje podávanie správ o pridelení výnosov v rámci nástroja SURE, druhu výdavkov a vplyve nástroja SURE.

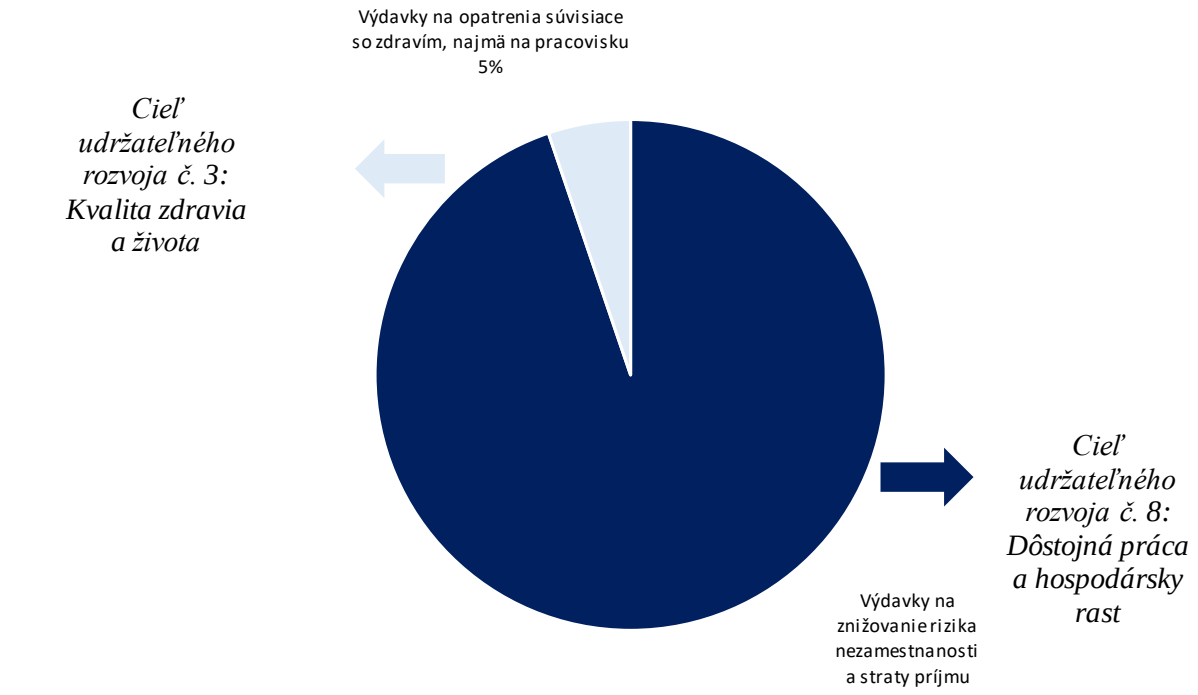
Rozčlenenie výnosov z nástroja SURE podľa prijímajúcich členských štátov sa uvádza v oddiele 1.1 a podľa druhu oprávnených sociálnych výdavkov v oddiele 2.2. K februáru 2022 sa členským štátom vyplatilo 95 % z pridelenej sumy 94 miliárd EUR a 98 % tejto sumy sa už minulo.

Verejné výdavky v rámci nástroja SURE sú naďalej dostatočne zosúladené s cieľmi udržateľného rozvoja OSN. Z rozčlenenia verejných výdavkov v rámci nástroja SURE podľa oprávnených sociálnych výdavkov, ako sa uvádza v rámci pre sociálnoinvestičné dlhopisy, vyplýva, že 95 % sa vynakladá na znižovanie rizika nezamestnanosti a straty príjmu. Ako je znázornené v grafe 19, podporuje sa tým cieľ udržateľného rozvoja 8 (Dôstojná práca a hospodársky rast). Zvyšných 5 % sa vynakladá na opatrenia súvisiace s prácou, ktorými sa podporuje cieľ udržateľného rozvoja 3 (Kvalita zdravia a života).

Informácie o vplyve nástroja SURE sa uvádzajú v oddieloch 2.3 a 3. Uvádzajú sa odhady počtu zamestnancov a firiem podporených z nástroja SURE v roku 2020 aj v roku 2021. Nástroj SURE prispel k ochrane takmer 1,5 milióna pracovných miest, ktoré sa v roku 2020 zachránili, ako sa uvádza v oddiele 3.1. Ako sa uvádzalo v druhej správe, odhaduje sa, že členské štáty celkovo ušetrili 8,2 miliardy EUR na úrokových platbách.

[39] V rámci pre sociálnoinvestičné dlhopisy EU SURE sa vymedzuje norma, ktorá investorom poskytuje záruky, že dlhopisy EÚ emitované v tomto rámci sa týkajú projektov, ktoré skutočne slúžia na sociálne účely. Rámec je teda v súlade so zásadami sociálnoinvestičných dlhopisov ICMA.

Graf 19: Rámec pre sociálnoinvestičné dlhopisy a znázornenie cieľov udržateľného rozvoja

PRÍLOHA: Ďalšie podrobnosti o transakciách a vyplatených finančných prostriedkoch v rámci nástroja SURE

Tabuľka A1: Vyplácanie prostriedkov členským štátom v rámci nástroja SURE (v miliardách EUR)

Krajina	Celková výška úveru	Prvá emisia dlhopisov EU SURE Transakcia: 20. 10. 2020 Vyplácanie: 27. 10. 2020			Druhá emisia dlhopisov EU SURE Transakcia: 10. 11. 2020 Vyplácanie: 17. 11. 2020			Tretia emisia dlhopisov EU SURE Transakcia: 24. 11. 2020 Vyplácanie: 1. 12. 2020	Štvrtá emisia dlhopisov EU SURE Transakcia: 26. 1. 2021 Vyplácanie: 2. 2. 2021			Piata emisia dlhopisov EU SURE Emisia: 9. 3. 2021 Vyplácanie: 16. 3. 2021	Šiesta emisia dlhopisov EU SURE Emisia: 23. 3. 2021 Vyplácanie: 30. 3. 2021			Siedma emisia dlhopisov EU SURE Emisia: 18. 5. 2021 Vyplácanie: 25. 5. 2021			Vyplatené prostriedky spolu	% z celkových požadovaných prostriedkov	Priemerná splatnosť
		10 r	20 r	Spolu	5 r	30 r	Spolu	15 r	7 r	30 r	Spolu	15 r	5 r	25 r	Spolu	8 r	25.6 r	Spolu			
Belgicko	8,2							**2,0**	1,3	0,7	**2,0**		1,3	0,9	**2,2**	1,1	0,9	**2,0**	**8,2**	**100,0 %**	**14,7**
Bulharsko	0,5															0,3	0,2	**0,5**	**0,5**	**100,0 %**	**15,0**
Chorvátsko	1,0				0,3	0,2	**0,5**					**0,5**							**1,0**	**100,0 %**	**14,3**
Cyprus	0,6				0,2	0,1	**0,3**		0,2	0,1	**0,2**					0,1	0,0	**0,1**	**0,6**	**100,0 %**	**14,7**
Česko	2,0											**1,0**	1,0		**1,0**				**2,0**	**100,0 %**	**10,1**
Estónsko	0,2															0,1	0,1	**0,2**	**0,2**	**100,0 %**	**15,0**
Grécko	5,3				1,0	1,0	**2,0**		0,7		**0,7**					1,6	0,9	**2,5**	**5,3**	**100,0 %**	**14,5**
Maďarsko	0,7							**0,2**	0,2	0,1	**0,3**								**0,5**	**77,4 %**	**14,7**
Írsko	2,5												1,3	1,2	**2,5**				**2,5**	**100,0 %**	**14,7**
Taliansko	27,4	5,5	4,5	**10,0**	3,1	3,4	**6,5**		4,5		**4,5**	**3,9**	0,7	1,2	**1,9**		0,8	**0,8**	**27,4**	**100,0 %**	**14,8**
Lotyšsko	0,3				0,1	0,0	**0,1**		0,0	0,0	**0,1**					0,1	0,0	**0,1**	**0,3**	**100,0 %**	**14,6**
Litva	1,0				0,2	0,1	**0,3**					**0,3**				0,2	0,2	**0,4**	**1,0**	**100,0 %**	**14,7**
Malta	0,4				0,1	0,0	**0,1**					**0,1**				0,1	0,1	**0,2**	**0,4**	**100,0 %**	**14,6**
Poľsko	11,2	1,0	0,0	**1,0**					2,6	1,7	**4,3**		1,4		**1,4**	1,1	0,5	**1,6**	**8,2**	**73,3 %**	**13,0**
Portugalsko	5,9							**3,0**								1,5	0,9	**2,4**	**5,4**	**91,2 %**	**14,6**
Rumunsko	4,1							**3,0**											**3,0**	**73,2 %**	**14,6**
Slovensko	0,6							**0,3**				**0,3**							**0,6**	**100,0 %**	**14,9**
Slovinsko	1,1				0,2	0,0	**0,2**		0,5	0,4	**0,9**								**1,1**	**100,0 %**	**14,8**
Španielsko	21,3	3,5	2,5	**6,0**	2,9	1,2	**4,0**			1,0	**1,0**	**2,9**	2,4	1,7	**4,1**	1,9	1,4	**3,4**	**21,3**	**100,0 %**	**14,7**
Spolu	**94,4**	10,0	7,0	**17,0**	8,0	6,0	**14,0**	**8,5**	10,0	4,0	**14,0**	**9,0**	8,0	5,0	**13,0**	8,1	6,0	**14,1**	**89,6**	**94,9 %**	**14,5**